

Lovforslag nr. L 217. Fremsat den 22. februar 1989 af landbrugsministeren (Tørnæs)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om landbrugsejendomme m.m.

§ 1

I lov om landbrugsejendomme, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 424 af 1. juli 1986, foretages
følgende ændringer:

1. I § 2, *stk. 2, sidste pkt.*, udgår: »af landbrugs-
ministeren«.

2. I § 3, *stk. 1*, ændres »foretager notering« til:
»lader foretage notering«.

3. § 3a affattes således:

»§ 3a. Landbrugsministeren foretager klassi-
ficering af landbrugsjorden.

Stk. 2. På grundlag af den i *stk. 1* nævnte
klassificering gennemfører amtsrådet i samar-
bejde med kommunalbestyrelserne en planlæg-
ning til sikring af de i § 1 omhandlede formål,
herunder navnlig til sikring af særlig værdiful-
de landbrugsområder. Planlægningen indgår i
region- og kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Amtsrådet skal mindst en gang i hver
valgperiode udarbejde og offentliggøre en re-
degørelse for planlægningen efter *stk. 2*. Amtsrå-
det skal i denne forbindelse tilkendegive,
hvilke mål amtsrådet vil søge at opnå gennem
planlægningen, samt hvorledes disse mål agtes
opfyldt.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fastsætte
regler for udarbejdelsen og indholdet af plan-
lægningen efter *stk. 2* og for fremgangsmåden
efter *stk. 3*.«.

4. I § 4 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Landbrugspligten kan ophæves på

skovarealer over 35 ha, der er pålagt fredskovs-
pligt.«.

Stk. 2-5 bliver herefter *stk. 3-6*.

5. I § 4, *stk. 3*, der herefter bliver *stk. 4*, udgår i *1. pkt.*: »», bortset fra en restparcel med ejendoms-
bygninger«, *2. pkt.* udgår, i *3. pkt.*, der
herefter bliver *2. pkt.*, ændres »skovlovens § 4«
til: »skovloven« og i *sidste pkt.* ændres »§ 7a,
stk. 3« til: »§ 7a, *stk. 4*«.

6. § 4, *stk. 5*, der herefter bliver *stk. 6*, affattes så-
ledes:

»*Stk. 6.* Når en landbrugsejendom ved ud-
styknings eller på anden måde nedbringes un-
der 2 ha, ophæves landbrugspligten, medmindre
eieren ønsker den opretholdt. Hvis ejendommen
nedbringes under 0,5 ha, bortfalder
landbrugspligten.«.

7. Efter § 4, *stk. 6*, indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 7.* Landbrugsministeren fastsætter regler
om, at landbrugspligten kan bortfalde uden
tilladelse efter *stk. 1* i forbindelse med udstyk-
ning m.v.«.

8. Overskriften til *kapitel I, afsnit D*, affattes så-
ledes: »Notering i matriklen«, og § 5 affattes
således:

»§ 5. Landbrugsministerens tilladelse til op-
hævelse af landbrugspligt og til omlægning af
jorder mellem landbrugsejendomme samt reg-
lerne i medfør af § 4, *stk. 7*, og § 13, *stk. 6*, er
grundlaget for forandringer i matriklens note-
ring af ejendomme som landbrugsejendomme.«.

9. I § 7, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »beboerne«: »jf. dog § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 1 og 2, og § 10.«.

10. § 7, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 2. En sådan dispensation kan bl.a. betinges af, at ejendommen eller ejendommens jorder bortforpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år.«.

11. I § 7a, stk. 1, indsættes i 2. pkt. efter »anvendes til landbrug,«: »skovbrug,«, 3. pkt. udgår og i 4. pkt., der bliver 3. pkt., ændres »jf. dog stk. 2, nr. 2 og 3« til: »jf. dog stk. 2, nr. 1 og 2«.

12. I § 7a, stk. 2, udgår nr. 1.

Nr. 2-3 bliver herefter nr. 1-2.

13. § 7a, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte særlige regler om skovplantning, herunder regler om, at der ikke må foretages skovplantning inden for områder, hvor skovplantning er ønsket i henhold til en endeligt godkendt regionplan.«.

14. I § 7a, stk. 4, 3. pkt., ændres »stk. 2, nr. 2«, til: »stk. 2, nr. 1«.

15. I § 8, stk. 3, 1. pkt., indføjes efter »reste ejendommen«: », jf. dog stk. 4.«.

16. I § 8 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Uanset bestemmelsen i § 7, stk. 1, kan bygningerne på en landbrugsejendom fraskilles uden krav om opførelse af ny beboelse, hvis ejendommen ejes og drives lovligt sammen med en anden landbrugsejendom med beboelsesbygning. Efter fraskillelsen må der ikke uden landbrugsministerens tilladelse opføres nye bygninger på ejendommen, og den skal ejes og drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelsesbygning. Ved ejerskifte skal ejendommen afhændes til sammenlægning eller til samdrift med en landbrugsejendom med beboelsesbygning.«.

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 5-7.

17. I § 8, stk. 5, der herefter bliver stk. 6, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1-4«.

18. §§ 9-11 affattes således:

»§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, og landbrugsejendomme, der forpagtes, kan uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Afstanden mellem ejendommens jorder må ikke overstige 10 km. Afstanden regnes ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer og arealer som anført i § 13, stk. 4.
- 2) Antallet af ejendomme i samdriften må ikke overstige 5, medmindre der er behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 2. Begrænsningerne i stk. 1 gælder også dele af ejendomme, der forpagtes. Hver enkelt del af en ejendom medregnes som en ejendom i det samlede antal.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan

- 1) fravige afstandsgrænsen på 10 km i stk. 1, nr. 1, indtil 25 km, og
- 2) tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1, nr. 2.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 7, stk. 1 og 2, finder anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevede ejendomme, jf. dog § 8, stk. 4.

Stk. 5. Hvis et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om, at ejendomme, der overstiger begrænsningen i stk. 1, nr. 2, og som udgør selvstændige driftsenheder, skal bortforpagtes efter lovens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år. Det er en forudsætning for at meddele påbud, at ejendommene ikke på grund af foretagne fællesinvesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold eller lignende må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi.

§ 10. Landbrugsejendomme kan uanset § 7, stk. 1, helt eller delvis drives i et driftsfællesskab, der opfylder de krav, der fastsættes af landbrugsministeren, eller som godkendes af denne.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan uanset bestemmelserne i §§ 9, 11 og 12 fastsætte regler om adgang til etablering af driftsfællesskaber. Landbrugsministeren kan ligeledes fastsætte

regler om opfyldelse af kravet om egen drift i § 16 ved deltagelse i et gruppelandbrug.

§ 11. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan ske uden landbrugsministerens tilladelse, hvis det sker til en person, og hvis

- 1) forpagteren er fyldt 18 år,
- 2) forpagteren er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) forpagteren opfylder uddannelseskravet i § 16, stk. 1, nr. 6, hvis ejendommens areal overstiger 30 ha, eller hvis der er tale om samdrift af mere end 30 ha,
- 4) forpagteren i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, og som ligger inden for en vejafstand på 10 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 5) antallet af de ejendomme eller dele af ejendomme, som forpagteren eller dennes ægtefælle ejer eller forpagter, ikke overstiger begrænsningen i § 9, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 2. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan endvidere ske uden landbrugsministerens tilladelse,

- 1) hvis forpagtningen sker til et fællesskab eller et selskab, der opfylder betingelserne for erhvervelse af ejendommen efter § 18a, stk. 2, eller § 20, stk. 1, bortset fra begrænsningen for antal ejendomme, jf. dog nr. 2, og
- 2) hvis antallet af de ejendomme eller dele af ejendomme, som det pågældende fællesskab eller selskab ejer eller forpagter, ikke overstiger begrænsningen i § 9, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 3. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 4. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan indgås for et tidsrum af indtil 30 år.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan dispensere

fra bestemmelserne i stk. 1 og 2, når forholdene taler for det.«.

19. I § 12, stk. 1, ændres »10 år« til: »30 år«.

20. I § 12, stk. 1, nr. 1, ændres »§ 11, stk. 1« til: »§ 11, stk. 1, nr. 1, 2, 4 og 5, eller stk. 2«.

21. I § 12, stk. 1, nr. 3, udgår »eller«, i nr. 4 ændres »drift.« til: »drift, eller«, og der indsættes som nyt nr. 5:

»5) lejeforholdet alene vedrører et areal, der skal anvendes til opførelse af bygninger til jordbrugsmæssig produktion.«.

22. § 12, stk. 2, 2. pkt., affattes således: »Tilladelse for et længere tidsrum end 30 år kan dog ikke meddeles.«.

23. I § 12, stk. 3, ændres »§§ 82 og 83 i lov om leje« til: »lejelovgivningen«, og efter »ønskes anvendt« indsættes: » til opfyldelse af bopælskravet ved erhvervelse af ejendommen eller«.

24. § 13 affattes således:

»§ 13. Landbrugsministeren kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der fraskilles en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 125 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, ansøgeren har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 til sammenlægning kan meddeles, hvis

- 1) de jorder, der ønskes sammenlagt, ligger hensigtsmæssigt for samlet drift fra ejendommens bygninger, ved dyrkningsjorder inden for en vejafstand på 2 km,
- 2) en ejendoms jorder ikke vil blive opdelt på uheldig måde for driften, og
- 3) der ikke ved sammenlægningen vil opstå en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling,
  - a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom, jf. § 16, stk. 1 og 2, § 18a, stk. 2, og § 20, stk. 1, eller
  - b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år vil blive ejer af mere end 250 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, ansøgeren har behov for areal-

et for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 3. Hvis det samlede areal efter sammenlægningen vil overstige 70 ha, og ansøgeren ikke selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften, kan landbrugsministeren nægte sammenlægning, når

- 1) ejeren af en nærliggende landbrugsejendom har behov for suppleringsjord for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion,
- 2) suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på den i nr. 1 nævnte ejendom,
- 3) den pågældende ejer efter sammenlægningen ikke vil komme til at eje mere end 70 ha, og
- 4) jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med denne ejendom, jf. stk. 2.

Stk. 4. Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke skovarealer, der er pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan

- 1) fravige afstandsgrænsen på 2 km i stk. 2, nr. 1, indtil 3 km, og
- 2) tillade sammenlægning i videre omfang end efter stk. 1-3.

Stk. 6. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme kan ske uden tilladelse efter stk. 1 i forbindelse med matrikulære forandringer.«.

25. I § 14 indsættes efter »landbrugsejendomme«: »jf. § 8, stk. 3 og 4.«.

26. § 16 affattes således:

»§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom, der ligger i landzone, og hvis areal overstiger 30 ha, kan erhverves af en person, hvis

- 1) erhververen er fyldt 18 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år ikke inden erhvervelsen er ejere

eller medejere af nogen landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,

- 4) erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
- 5) erhververen selv driver ejendommen, og
- 6) erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 2. Adkomst på en landbrugsejendom, hvis areal ikke overstiger 30 ha, kan erhverves, hvis erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 3. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en af de to ejendomme,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 5 og 6, hvis de to ejendommers areal tilsammen overstiger 30 ha,
- 4) de to ejendommers jorder ligger inden for en vejafstand af 10 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 5) de to ejendommers areal ikke tilsammen overstiger 70 ha.

Stk. 4. Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke de i § 13, stk. 4, anførte arealer.«.

27. I § 17, stk. 1, indføjes efter »ved arv«: », såfremt ejeren har haft lovlig adkomst på ejendommen.«.

28. I § 17, stk. 2, nr. 1, ændres »arveladeren har haft lovlig, tinglyst endelig adkomst« til: »arveladeren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst«, og i nr. 2 ændres »Det europæiske Økonomiske Fællesskabs« til: »De Europæiske Fællesskabers«.

29. I § 17, stk. 3, 3. pkt. ændres »§ 11, stk. 1,« til: »§ 11, stk. 1 og 2,«.

30. I § 17a, stk. 1, nr. 1, ændres »overdrageren har haft lovlig, tinglyst endelig adkomst« til: »overdrageren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst«, og i nr. 4 ændres »Det euro-

pæiske Økonomiske Fællesskabs« til: »De Europæiske Fællesskabers«.

31. §§ 18 og 18a affattes således:

»§ 18. Bortset fra de i §§ 16, 17 og 17a omhandlede tilfælde kan adkomst på en landbrugsejendom i landzone kun erhverves med landbrugsministerens tilladelse.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan

- 1) fravige arealgrænsen på 30 ha i § 16, stk. 1-3, indtil 50 ha, eller
- 2) meddele tilladelse i særlige tilfælde, hvor erhververen på grundlag af tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse end den, der kræves i henhold til § 16, stk. 1, nr. 6, må antages at være kvalificeret til at forestå driften af den pågældende ejendom.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver midlertidig adkomst på mere end to landbrugsejendomme, hvis erhvervelsen sker med henblik på sammenlægning, der kan tillades efter § 13, eller hvis en af ejerens andre landbrugsejendomme afhændes i forbindelse med erhvervelsen.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver adkomst på en landbrugsejendom, når

- 1) erhvervelsen sker med henblik på anvendelse som anført i § 4, stk. 1, nr. 1, og ejendommen i nær fremtid kan påregnes udlagt til det pågældende formål,
- 2) erhvervelsen sker i erhvervsøjemed med henblik på en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse, som i øvrigt må anses som ønskelig ud fra en almindelig samfundsmæssig vurdering,
- 3) erhvervelsen sker med henblik på særlige formål, herunder anvendelse til videnskabelige, undervisningsmæssige, almene sociale, sundhedsmæssige eller almene rekreative formål, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk. 5. Tilladelse kan i almindelighed ikke meddeles, hvis

- 1) det skønnes, at erhvervelsen hovedsagelig tager sigte på kapitalanbringelse, eller der er et misforhold mellem købesummen og ejendommens reelle værdi, eller
- 2) erhvervelsen vil medføre en u hensigtsmæssig driftsstruktur eller ejendomsfordeling.

Stk. 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbe-

drifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af de to ejendomme vil overstige 70 ha, og ejeren af en landbrugsejendom, som omhandlet i § 13, stk. 3, nr. 1-4, har behov for suppleringsjord. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, erhververen selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

§ 18a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensidende i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis overdrageren eller de øvrige medejere er erhververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen og opfylder betingelserne i §§ 16, 17 eller 17 a, og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk. 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, nr. 1-3,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen, har fast bopæl og lovlig adkomst på ejendommen eller opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af denne, og
- 3) hver enkelt af de øvrige anpartshavere inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller deltager i den daglige drift.

Stk. 3. Kredsen af anpartshavere, jf. stk. 2, som i forvejen ejer en landbrugsejendom, kan uanset bestemmelserne i stk. 2, nr. 1, erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis en anpartshaver, der opfylder betingelserne i stk. 2, nr. 2, også opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan uanset bestemmelserne i stk. 2 og 3 fastsætte regler om

fællesskabers erhvervelse af landbrugsejendomme.

Stk. 5. Ejer en person alene eller sammen med sin ægtefælle eller børn under 18 år en andpart på 1/5 eller derover af en landbrugsejendom eller 1/5 eller derover af kapitalen i et selskab m.v., der ejer en landbrugsejendom, jf. § 21, eller ejer en person aktier eller andparter, der repræsenterer flertallet af stemmerne i et selskab, der ejer en landbrugsejendom, jf. § 20, stk. 1, anses vedkommende for at være medejer af den pågældende landbrugsejendom.

Stk. 6. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1-3.«.

32. I § 18b, stk. 2, udgår »og om jordbrug som væsentligste erhverv«.

33. §§ 20 og 21 affattes således:

»§ 20. Et aktieselskab eller et andpartsselskab kan erhverve og forblive ejer af en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, hvis aktierne eller andparterne, der repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet, ejes af en deltager, der

- 1) indtil selskabets erhvervelse af ejendommen har haft lovlig adkomst på denne, eller
- 2) opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af ejendommen, dog således at et eventuelt krav om egen drift overgår på selskabet.

Stk. 2. For aktieselskabers vedkommende skal alle aktier noteres på navn.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for kontrol, registrering m.v. i forbindelse med aktie- og andpartsselskabers erhvervelse af landbrugsejendomme.

§ 21. Bortset fra de i § 20 omhandlede tilfælde kan et selskab, en forening eller anden sammenslutning eller fællesskab, en offentlig eller privat institution, en fond eller en udenlandsk offentlig myndighed kun med landbrugsministerens tilladelse erhverve adkomst på en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, eller på en andpart i en sådan, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse, såfremt

- 1) erhvervelsen sker med henblik på jordens anvendelse til forsøgs-, forsknings- eller forædlingsvirksomhed,
- 2) adkomst erhverves med henblik på fællesdrift, der er omfattet af § 10,

- 3) erhververen er et selskab, hvis deltagere opfylder betingelserne i § 18a, stk. 2, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk. 3. For så vidt angår folkekirkens erhvervelse af landbrugsejendomme, meddeles den i stk. 1 omhandlede tilladelse af kirkeministeren.«.

34. I § 24 indsættes som nyt *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Tilladelse til fortsat at bevare adkomst på en landbrugsejendom eller til at fortsætte en forpagtning af en sådan skal søges inden 4 uger, hvis ejeren eller forpagteren ikke længere opfylder betingelserne for fortsat at have adkomst på eller for fortsat at kunne forpagte ejendommen. Fristen løber fra det tidspunkt, hvor ejeren eller forpagteren ikke længere opfylder de nævnte betingelser.«.

35. I § 25 ændres »person, der opfylder betingelserne i § 16.« til: »person eller et selskab, der opfylder erhvervelsesbetingelserne.«.

36. I § 26, *stk. 1*, ændres i sidste pkt. »§ 20, stk. 2« til: »§ 21, stk. 3«.

37. § 30 affattes således:

»§ 30. Der nedsættes for hver amtskommune en jordbrugskommission bestående af en formand og yderligere to medlemmer. Medlemmerne udpeges af amtskommunen. For hvert medlem udpeges en suppleant.

Stk. 2. Formanden skal have bestået juridisk kandidateksamen. De to øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fra de stedlige foreninger under henholdsvis De Danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger.

Stk. 3. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler for nedsættelsen af jordbrugskommissionerne.

Stk. 4. Amtskommunen yder jordbrugskommissionen sekretariatsmæssig bistand og afholder de med jordbrugskommissionens virke forbundne omkostninger. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for jordbrugskommissionernes virksomhed og amts- og primærkommunernes opgaver i forbindelse hermed.«.

38. Efter § 30 indsættes:

»§ 30a. Landbrugsministeren kan bemyndige jordbrugskommissionerne, de kommunale og amtskommunale myndigheder samt styrel-

ser under Landbrugsministeriet til at udøve beføjelser efter denne lov.

Stk. 2. Hvis afgørelse træffes af en jordbrugskommission, kan tilladelse ikke meddeles, når et medlem modsætter sig dette.

Stk. 3. Klage over de i stk. 1 nævnte myndigheders afgørelse efter bemyndigelse kan indgives til landbrugsministeren, jf. dog stk. 4. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren. Landbrugsministeren kan fastsætte regler, hvorefter der alene kan klages over afgørelsen af retlige spørgsmål.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan henlægge sin beføjelse til at træffe afgørelse i klagesager til en styrelse under Landbrugsministeriet. Landbrugsministeren kan fastsætte regler, hvorefter afgørelser truffet af en styrelse under Landbrugsministeriet ikke kan påklages yderligere.«

39. § 33, stk. 1, affattes således:

»Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7a, stk. 1, § 8, stk. 1-4, § 9, stk. 1, § 11, stk. 1-4, § 12, stk. 1, § 16, stk. 1-3, § 18a, stk. 1-3, § 20, stk. 1 og 2, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7a, stk. 4, § 8, stk. 6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1, § 14, § 17, stk. 3, § 17a, stk. 2, § 18, stk. 2-4 og 6, § 18a, stk. 6, eller § 21, eller
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 5 og 7, § 9, stk. 5, eller § 27.«

40. § 37 ophæves.

§ 2

I lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 14. februar 1983, affattes § 35 således:

»§ 35. Udgifterne til Jordbrugsdirektoratet afholdes af Jordfonden og bevilges på de årlige finansløve.«

§ 3

I lov om udstykning og sammenlægning m.m. af faste ejendomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 7. januar 1977, foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan en del af en landbrugsejendom forpagtes eller lejes for et tidsrum af indtil 30 år uden udstykning, når brugsforholdet er i overensstemmelse med landbrugslovens § 12, stk. 1 eller 2.«

2. § 11C, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke kontrakter om forpagtning eller leje vedrørende landbrugsejendomme, når brugsforholdet er i overensstemmelse med landbrugslovens § 12, stk. 1 eller 2.«

§ 4

I lov om frikommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 316 af 15. juni 1988, foretages følgende ændringer:

I § 22, *stk. 1*, udgår nr. 2, og i *nr. 3*, der herefter bliver nr. 2, ændres »§ 8, stk. 5 og 6« til: »§ 8, stk. 6 og 7«.

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1989, jf. dog stk. 2. Bestemmelserne i § 3a, stk. 2 og 3, i den hidtidige affattelse og bestemmelserne i lov om frikommuner § 22, stk. 1, nr. 2, i den hidtidige affattelse finder dog fortsat anvendelse for de amtskommuner – indenfor hovedstadsområdet Hovedstadsrådet – der ikke har udarbejdet en plan for sikring af særlig værdifulde landbrugsområder.

Stk. 2. Tidspunktet for ikrafttræden af § 1, nr. 37 og nr. 38 og § 2 fastsættes af landbrugsministeren. Tidspunktet for ophævelse af §§ 31-34 i lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 14. februar 1983, fastsættes ligeledes af landbrugsministeren.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler for Jordlovsudvalgets og de i medfør af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m. nedsatte jordbrugskommissioners sammensætning og virke samt om Jordfondens dækning af deres udgifter, indtil afslutningen af de opgaver, der har påhvilet disse myndigheder. Landbrugsministeren kan herunder fravige bestemmelserne i den pågældende lovs §§ 31-35.

Stk. 4. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter dens ikrafttræden, jf. dog stk. 5.

Stk. 5. Lovens bestemmelser kan efter ansøgning anvendes på retshandler, der er indgået

før dens ikrafttræden, hvis forholdene taler for det.

Stk. 6. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder de vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre landbrugsministeren bestemmer andet.

Stk. 7. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter § 17a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

A. Indledning

Efter regeringsbeslutning nedsatte landbrugsministeren den 15. december 1987 udvalget vedrørende struktur, finansiering og ejerforhold i landbruget, som skulle stille forslag om foranstaltninger, som over en periode afgørende kan bidrage til at gøre landbruget selv bærende.

I sin 1. delrapport »Lettelse af landbrugets rentebyrde« af april 1988 behandlede udvalget mulighederne for en nedbringelse af landbrugets gælds- og rentebelastning og stillede forslag om en refinansieringsordning. Udvalgets forslag lå til grund for lov nr. 372 af 11. juli 1988 om refinansiering af realkreditlån m.v. i landbrugsejendomme.

I sin 2. delrapport »Struktur og ejerformer« af november 1988 fremlagde udvalget sine overvejelser om ændringer i landbrugsloven. Udvalget har ikke udformet noget lovforslag, men fremstillet problemerne og udarbejdet modeller til løsning af de væsentligste problemstillinger.

I den 3. og afsluttende fase af udvalgets arbejde vil det behandle spørgsmålene om landbrugets fremtidige finansiering og om ophørsordninger.

I tillægsbetænkningen afgivet af Folketingets Landbrugs- og Fiskeriudvalg den 30. juni 1988 om forslaget til loven om refinansiering bemærker et flertal i udvalget, at refinansieringsordningen skal følges op af ændringer i jordlovgivningen, som kan medvirke til at sikre lønsomme bedrifter.

Flertallet nævner i betænkningen en række konkrete punkter, hvor der bør ske ændringer i landbrugsloven.

Ved nærværende forslag foreslås landbrugsloven revideret i overensstemmelse med det, der er beskrevet i tillægsbetænkningen. Forslaget bygger herudover i det væsentlige på den i 2. delrapport af udvalget vedrørende struktur, finansiering og ejerforhold i landbruget udarbejdede model C, hvis grundlæggende princip er, at afgørelser efter loven overlades til lokal, sagkyndig myndighed.

Forslaget er udtryk for en generel lempelse af reglerne om samdrift, sammenlægning og erhvervelse af

landbrugsejendomme. Det må ses i sammenhæng med den gennemførte refinansieringsordning og som et skridt i retning af at opnå et selv bærende og konkurrencedygtigt landbrugserhverv.

Om Folketingets behandling af de seneste ændringer i landbrugsloven, lov nr. 327 af 4. juni 1986 henvises til Folketingstidende 1985-86, 5672, 6210, 11750, 12223, A 3445, B 1913 og 1975, C 951.

Folketingstidende 1985-86, A 3459-60 rummer henvisninger til behandlingen af de tidligere ændringer af loven siden 1967.

Der henvises endvidere til ovennævnte tillægsbetænkning afgivet af Folketingets Landbrugs- og Fiskeriudvalg den 30. juni 1988.

Endelig henvises til betænkningerne nr. 1124: Arealudvalgets Delbetænkning 3 af oktober 1987, nr. 1145: Struktur- og Planudvalgets 2. Delbetænkning af august 1988 samt nr. 1137 og 1152: Delrapport 1 og 2 fra udvalget vedrørende struktur, finansiering og ejerforhold i landbruget af april og november 1988.

B. Den gældende lov

To trediedele af Danmarks areal er undergivet landbrugspligt og dermed omfattet af reguleringen i landbrugsloven.

De vigtigste formål bag den gældende lov er at beskytte jorden som en begrænset naturressource og at sikre familiebruget som den overvejende driftsform. I begrebet familiebrug ligger det personlige selveje med gården som rammen for familiens bolig og arbejde og en brugsstørrelse, som kan drives af familien alene eller eventuelt med bistand af én eller få medhjælpere. Der skal på en landbrugsejendom være en beboelsesbygning, der er bopælspligt på ejendommen, og jorderne skal dyrkes. Landbrugsjord kan kun med særlig begrundelse, f.eks. ved anlæg af veje og til byudvikling, overgå til anden anvendelse. Der stilles strenge krav i forbindelse med supplerende af ejendoms jordtilliggende. Der stilles uddannelseskra- ved erhvervelse af egentlige produktionsejendomme. Der er begrænsninger i adgangen til at eje flere ejendomme og til at samdrive flere ejendomme. Som hovedregel kan kun personer erhverve en landbrugsejendom.

Målopfyldelsen er vanskelig at bedømme på grundlag af lovens mange og til dels modstridende formål. Hertil kommer, at loven siden 1967 er blevet ændret 7 gange.

Landbrugslovens regler har betydning for den såkaldte størrelsesøkonomi i landbruget. Ved størrelsesøkonomi forstås, at omkostningerne pr. produceret enhed falder med stigende bedriftsstørrelse. Dette kan skyldes øget teknisk effektivitet i produktionen, eller at forholdet mellem produktpriser og faktorpriser er forskellige for store og små bedrifter.

Den optimale bedriftsstørrelse er et dynamisk begreb, dvs. den optimale størrelse ændres over tiden i takt med den teknologiske udvikling. Den samfundsøkonomisk optimale bedriftsstørrelse på et givet tidspunkt kan bestemmes ved at sammenligne omkostningerne pr. produceret enhed i forskellige størrelsesgrupper.

Privatøkonomisk er det et mål at opnå størst mulig indtjening til familien. Den privatøkonomisk optimale virksomhedsstørrelse kan derfor variere fra landmand til landmand, afhængig af de individuelle forhold på bedrifterne, hvor ikke mindst driftsledelsen spiller en vigtig rolle.

Landbrugslovens regler om samdrift og sammenlægning begrænser en række landmænds muligheder for at tilpasse bedriftsstørrelsen og dermed udnyttelsen af størrelsesøkonomiske fordele i produktionen. Begrænsningerne vil derfor indebære et samfundsøkonomisk tab i form af højere produktionsomkostninger afhængigt af, hvor restriktivt reglerne administreres.

Værdien af disse tab må vurderes i forhold til de hensyn, som ligger til grund for begrænsningerne.

C. Strukturudviklingen i landbruget

1. Bedriftsstørrelsen

Landbrugerhvervet har i de sidste 30 år gennemgået en meget kraftig strukturtilpasning.

Antallet af landbrugsbedrifter var i årene inden 1960 begyndt at falde svagt og nåede det år 196.000. Nedgangen i bedrifternes antal forstærkedes i næste årti, hvor der blev nedlagt knap 56.000 bedrifter. Denne reduktion skete først og fremmest for bedrifter under 10 ha, hvor antallet af bedrifter i denne periode gik tilbage fra 91.500 i 1960 til 44.000 bedrifter (ekskl. gartnerier m.v.) i 1970.

Fra 1970 til 1987 faldt antallet af bedrifter under 30 ha fra 121.000 til 54.000. Antallet af bedrifter i gruppen 30-50 ha var stort set uændret, mens antallet af bedrifter over 50 ha voksede fra knap 9.000 til knap 15.000.

Det teknologiske udvikling gennem de sidste 30 år har medført betydelige produktivitetsstigninger. Da

udnyttelsen af ny teknik ofte kræver produktion af en vis størrelse, har der i perioden været en tendens til stigende størrelsesøkonomi. For den enkelte bedrift har det medført et behov for suppleringsjord.

Samtidig har en betydelig stigning i arbejdsproduktiviteten medført et mindre behov for arbejdskraft i landbruget. Den stærke afvandring af arbejdskraft fra landbruget har i en del af perioden været påvirket af det offentliges og byerhvervenes efterspørgsel efter arbejdskraft. Afvandringen er især i den første del af perioden sket ved en reduktion af arbejdskraften på den enkelte bedrift. Herved er et stort antal bedrifter blevet énmandsbedrifter eller deltidsbedrifter.

På baggrund af de faldende realpriser for landbrugsprodukter samt den fortsatte produktivitetsstigning må det forventes, at strukturudviklingen vil fortsætte med uformindsket styrke.

Samtidig med, at der er sket en nedgang i landbrugsarbejdskraft, er andelen af deltidsbedrifter som nævnt vokset, enten som følge af, at især ældre landbrugere har indskrænket den animalske produktion på deres bedrift, eller som følge af, at landmanden har fundet lønarbejde uden for bedriften, som videreføres med vægt på planteproduktion.

En landbrugsbedrift kan bestå af én eller flere selvstændigt vurderede landbrugsejendomme eller dele heraf.

Ejendomsstrukturen i landbruget afviger i betydelig grad fra bedriftsstrukturen. Der er langt flere små ejendomme end små bedrifter, mens der er flere store bedrifter end store ejendomme. Dette mønster er blevet stadigt tydeligere, også i de seneste år. Det er vanskeligt at fortolke disse tal på anden måde end, at ejendomsstrukturen på grund af den danske jordlovgivning ikke er fulgt med den faktiske erhvervsudvikling, udtrykt ved bedriftsstrukturen.

2. Forpagtning

I hovedparten af perioden har det været vanskeligt at nedlægge landbrugsejendomme og derigennem skaffe egentlig suppleringsjord til de tilbageværende bedrifter. Det er et karakteristisk træk ved strukturudviklingen, at de ekspanderende bedrifternes behov for yderligere jord i vidt omfang er søgt dækket ved tilforpagtning eller gennem dyrkningsaftaler.

Forpagtning har vist sig som et smidigt middel til at foretage midlertidige tilpasninger i bedriftsstrukturen.

Tilforpagtning af landbrugsjord er således tiltaget i de sidste årtier i takt med, at mange landbrugsejendomme er ophørt som selvstændige bedrifter. Ved forpagtning kan man skelne mellem gårdforpagtning og delforpagtning af landbrugsjord. Gårdforpagt-

ning har været svagt aftagende igennem 1980'erne og udgør i 1987 knap 2.000 landbrug eller godt 2 pct. af samtlige bedrifter.

Det delforpagtede areal er steget fra ca. 190.000 ha i 1970 til ca. 371.000 ha i 1980 og ca. 444.000 ha i 1987. Det totale forpagtede areal var i 1987 ca. 511.000 ha, hvilket svarer til 18,3 pct. af det samlede dyrkede areal.

En trediedel af samtlige bedrifter har tilforpagtet jord. Tilbøjeligheden til at forpagte jord stiger generelt med det ejede areals størrelse. Endvidere øges det forpagtede areal målt i ha i takt med ejendommens størrelse. Til gengæld udgør den delforpagtede jord en større procentdel i forhold til eget jordtilliggende for de mindre bedrifter end for de større bedrifter.

I miljøbeskyttelseslovgivningen er der for at begrænse forureningen fastsat bestemmelser om udbringning af bl.a. husdyrgødning. Reglerne skal sikre harmoni mellem husdyrhold og jordtilliggende. Indførelsen af disse krav kan have forstærket behovet for delforpagtning.

3. Besætningsstrukturen

Samtidig med, at der har været en nedgang i antallet af bedrifter, er produktionsmønsteret i landbruget ændret ved, at den enkelte bedrift i højere grad er specialiseret på en enkelt produktionsgren.

I 1978 fandtes således næsten 2/3 af kvægbestanden på bedrifter med både kvæg og svin. I 1987 var næsten 2/3 af kvægbestanden på specialiserede kvægbedrifter.

Næsten halvdelen af svinebestanden fandtes i 1978 på bedrifter med kvæg og svin. I 1978 fandtes derimod næsten 3/4 af svinebestanden på specialiserede svinebedrifter.

Besætningerne på de specialiserede brug er gennemgående væsentligt større end på de alsidige brug. De store besætningers andel af det samlede antal besætninger er væsentligt forøget i de sidste 20 år.

4. Udviklingen fremover

Dansk landbrug har i de sidste 15 år været kendetegnet ved en høj vækst i arbejdsproduktiviteten på omkring 6 pct. om året. I sammenhæng hermed er produktionen steget med 2-3 pct. om året og beskæftigelsen faldet med 3-4 pct.

Under den nuværende struktur er de størrelsesøkonomiske fordele ikke realiseret fuldt ud. Dette medfører, at der også fremover vil være et stort behov for strukturtilpasning.

På grund af udviklingen i EF's landbrugspolitik, hvor den indførte kvotering har begrænset mælkeproduktionen, og produktionen af vegetabiliske produkter er påvirket af en restriktiv prispolitik og andre

indgreb til begrænsning af produktionen, må det forventes, at landbrugsproduktionen i de næste ti år vil fremvise en noget lavere vækst. Der vil således på grund af de markedsmæssige vilkår, som kan forventes, fortsat være et stærkt pres på strukturen og en nedgang i beskæftigelsen i landbruget.

På baggrund af den stigende besætningsstørrelse både inden for kvægbesætninger og svinebesætninger kan det forventes, at mange bedrifter i de kommende år vil få behov for tillægsjord. På nuværende tidspunkt findes et betydeligt antal besætninger på bedrifter, som ikke med egen og tilforpagtet jord opfylder harmonibestemmelserne.

D. Lovforslaget

1. Lovforslagets sigte i hovedtræk

Formålsbestemmelsen i lovens § 1 foreslås opretholdt uændret. Der vil således fortsat være tale om, at loven skal administreres under hensyntagen til en bred vifte af formål.

Lovforslaget er dog til en vis grad udtryk for en oprioritering af visse målsætninger:

- styrkelse af landbrugets erhvervsøkonomiske tilpasningsevne,
- opretholdelse af befolkningsgrundlaget på landet og
- koordinering af lovens bestemmelser med miljøbeskyttelsesreglerne.

Herudover tilstræbes ved forslaget et enklere og mere smidigt administrativt system.

2. Forslagets erhvervspolitiske sigte

Lovforslaget tilsigter generelt en lempelse af landbrugslovens restriktioner over for landbrugserhvervet. Erhvervet bør på længere sigt kunne opnå at blive selv bærende og konkurrencedygtigt inden for det indre marked og på verdensmarkedet. Dette forudsætter en tilpasning efter de almindelige markedsøkonomiske forhold, svarende til hvad der gælder for de fleste øvrige varefremstillende erhverv.

En række af lovens areal- og afstandsgrenser foreslås derfor lempet. Ejendomme skal fremover kunne suppleres op til 125 ha mod nu 100 ha, og afstanden fra hver tilkøbt parcel til ejendommens bygninger foreslås fremtidig at måtte være 2-3 km mod nu 1 km. Nedlægningsgrænsen bortfalder for landbrugsejendomme, der nedlægges eller udstykkes til sammenlægning med andre landbrugsejendomme. For samdrift foreslås arealgrænsen ophævet. For så vidt angår ejendomme med animalsk produktion kan der i en række tilfælde disponeres ud over de fastsatte grænser, hvis det er nødvendigt for at skabe harmoni mellem besætning og jordtilliggende.

Der åbnes mulighed for frasalg af bygningerne på ejendom nr. 2. Herved reduceres kapitalkravet ved erhvervelse eller fortsat besiddelse af en ejendom til samdrift.

Der foreslås adgang for aktie- og anpartsselskaber til erhvervelse af landbrugsejendomme, dog således at stemmemajoriteten skal indehaves af en jordbruger, der opfylder de sædvanlige erhvervelsesbetingelser, herunder bopælspligten. Aktie- og anpartsselskabsformen er almindeligt udbredt i det øvrige erhvervsliv og indebærer en række klare fordele, som også bør kunne komme landbruget til gode. Bl.a. vil de udbyggede regelsæt i lovgivning og praksis vedrørende disse selskabsformer kunne løse konflikter mellem parterne og for myndighederne medføre en lettelse i administrationen. Den økonomiske risiko kan spredes, og i det omfang virksomheden er finansieret ved ansvarlig kapital, opnås endvidere en fleksibilitet i kapitalafløbningen, idet overskuddet i virksomheden er afgørende for aktionærernes udbytte. Herved opnås en bedre sikkerhed i tilfælde af konjunkturudsving eller uheld, sygdomme el.lign. på den enkelte bedrift.

Landbrugsministeren vil tage erfaringerne med denne nye ejerform op til vurdering, når der er registreret 500 aktie- eller anpartsselskaber med adkomst på en landbrugsejendom. På denne baggrund vil landbrugsministeren eventuelt foreslå ændringer i loven. De 500 selskaber omfatter ikke enkeltmandsejede og rene familieejede selskaber.

I den gældende lov anses skovdyrkning kun inden for nærmere angivne grænser som jordbrugsmæssig drift.

De gældende restriktioner foreslås ophævet, idet almindelige økonomiske betragtninger herefter vil være afgørende for, i hvilket omfang tilplantning finder sted. Dette er i overensstemmelse med regeringens ønske om at fremme skovplantning. Det forventes, at tilplantning hovedsagelig vil ske på jord af ringe bonitet, eventuelt i forbindelse med støtte efter de foreslåede regler i forbedringsloven, jf. det den 26. oktober 1988 fremsatte lovforslag (L 70) vedrørende støtte til udtagning af agerjord, ekstensivering, skovbrugsforanstaltninger m.v.

Skovparceller på 35 ha og derover samt mindre skovparceller, der ligger hensigtsmæssigt for sammenlægning til rationel skovdrift, foreslås at kunne frastykkes, hvis de pålægges fredskovspligt. Der vil herved blive bedre muligheder for at samle flere mindre skovarealer under en rentabel samdrift, ligesom frasalg kan give landbrugerne mulighed for at frigøre en bundet kapital med henblik på en mere produktiv investering i den egentlige landbrugsdrift.

3. Befolkningsudviklingen

Lovforslaget indebærer mulighed for en styrkelse af befolkningsgrundlaget ved en vis tilflytning af personer med byerhverv.

Vigtigst for opretholdelse af et stabilt befolkningselement på landet er som hidtil, at landbrugserhvervet sikres de fornødne rammer for en sund udvikling, således at der kan opretholdes selv bærende bedrifter.

Ifølge forslaget opretholdes bopælspligten på landbrugsejendomme uændret. Forslaget rummer herudover ændringer, der forbedrer mulighederne for deltidsdrift og for, at personer med byerhverv kan tage bopæl på landet.

Adgangen til fri erhvervelse af ejendomme på indtil 30 ha og bortfald af kravet om jordbrug som væsentligste erhverv ved køb af ejendom nr. 2 tilgodeser deltidslandmændene. Adgang til at frastykke bygninger på ejendom nr. 2 skaber mulighed for at etablere attraktive ejendomme til boligformål. Den videre adgang til dannelse af fællesskaber forventes ligeledes at kunne medvirke til etablering af driftstyper, der har interesse også for deltagere med byerhverv ved siden af.

4. Miljøhensyn

Administrationen af landbrugsloven må ske i et samspil med den øvrige areal- og miljøforvaltning. Den almindelige tendens imod færre og større bedrifter og besætninger medfører en koncentration af den del af miljøbelastningen, der hidrører fra den animalske produktion. Under forudsætning af, at der gennemføres de fornødne foranstaltninger til imødegåelse af forureningen fra disse bedrifter, kan dette dog være en fordel, idet investeringsomkostningerne pr. dyreenhed kan holdes nede, ligesom kontrolproblemerne bliver mindre. Endvidere vil anvendelse af gødningen bedre kunne indpasses i sædskiftet på de større bedrifter, hvor det typisk er mere varieret end på de mindre bedrifter.

Behovet for jord til opfyldelse af de miljømæssige harmoniregler betragtes som nævnt ovenfor som en særligt kvalificerende omstændighed, der begrundes, at der kan ses bort fra arealgrænser m.v. ved sammenlægning og samdrift.

Ved gennemførelse af den seneste ændring af landbrugsloven i 1986 blev indført de særlige regler om naboers fortrinsstilling til erhvervelse af suppleringsjord ved sammenlægning og køb af ejendom nr. 2. Fortrinsstilling forudsætter, at naboen har behov for jorden for at kunne opfylde husdyrbekendtgørelsens bestemmelser om harmoni mellem areal og besætningsstørrelse, eller i sjældne tilfælde, at der er tale om særlige behov for en specialproduktion såsom væksthugartneri.

F. t. l. vedr. landbrugsejendomme m.m.

Disse regler foreslås principielt videreført. Fortrinsstilling skal dog ikke kunne gøres gældende over for en erhverver, der selv har behov for jord for at kunne opfylde harmonibestemmelserne. Arealgrænsen hæves fra 50 ha til 70 ha. Dette indebærer således, at man kan erhverve et større areal, inden naboen kan opnå fortrinsstilling, men samtidig at fortrinsstilling kan gøres gældende også af ejere af større ejendomme end efter den gældende regel.

5. Administrative konsekvenser

Lovens administration foreslås ændret, således at afgørelserne træffes af regionale jordbrugskommissioner. Forslaget tager især sigte på at styrke den lokale indflydelse på afgørelserne.

I den nuværende administrative opbygning træffes afgørelser efter landbrugslovens kapitel I-IV af Jordbrugsdirektoratet (indtil 1. januar 1989 af Matrikeldirektoratet), mens afgørelser efter kapitel V om erhvervelse af landbrugsejendomme træffes af Jordlovsudvalget. Alle væsentlige afgørelser træffes efter indstilling fra den lokale jordbrugskommission eller dennes formand, der samtidig er medlem af Jordlovsudvalget. Der er adgang til at påklage afgørelserne til landbrugsministeren.

Af Jordlovsudvalgets 18 medlemmer udpeges de 10 efter forholdstal af Folketinget. Disse 10 medlemmer samt 2 medlemmer udpeget af henholdsvis landbo- og husmandsforeningerne er samtidig formænd for de 12 jordbrugskommissioner i henholdsvis hovedstadsområdet og de 11 øvrige amter.

Jordbrugskommissionerne består ud over formanden af 2 medlemmer, som udpeges af landbrugsministeren efter indstilling fra landbo- og husmandsforeningerne og af en eller flere viceformænd, der tillige varetager væsentlige opgaver i forbindelse med støttelovgivningen. Jordbrugskommissionerne er ikke understyret med noget sekretariat.

Efter forslaget ophæves denne ret komplicerede administrative opbygning. Afgørelser træffes fremover af regionale jordbrugskommissioner med lokal sekretariatsbistand, ligesom de ændrede regler om kommissionernes sammensætning gør dem velegnede til at træffe konkrete afgørelser. Jordlovsudvalget bortfalder herved.

Reglerne om administrationens opbygning indføres i landbrugsloven og udgår herefter af lov om sta-

tens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 14. februar 1983, hvor de hidtil har været placeret af historiske årsager, idet den sidstnævnte lov formelt bl.a. er en videreførelse af den tidligere gældende statshusmandslovgivning.

Administrationen forventes efter de foreslåede ændringer af de materielle bestemmelser at blive mindre ressourcekrævende, idet antallet af dispensationsansøgninger forventes at falde væsentligt.

Det bemærkes, at der fortsat vil være mulighed for en forsøgsvis ændret kompetencefordeling inden for rammerne af § 22 i frikommuneloven, jf. i øvrigt bemærkninger til forslaget nr. 15-17.

6. Finansielle konsekvenser

De administrative udgifter vil efter den nye lov kunne reduceres meget væsentligt. Udgifterne for 1990 og første halvår af 1991 må imidlertid forventes at blive påvirket af arbejdet med tilrettelæggelse af den nye administration.

Det nuværende ressourceforbrug i forbindelse med administrationen af landbrugsloven anslås at udgøre 36 årsværk i centraladministrationen (Landbrugsministeriets departement og Jordbrugsdirektoratet). Efter gennemførelse af lovændringen forventes et ressourceforbrug på 12 årsværk inden for Landbrugsministeriet.

Udgifterne til Jordlovsudvalget og jordbrugskommissionerne forventes i 1989 at ville udgøre kr. 7.350.000. Anvendelsen af årsværk i forbindelse med amternes varetagelse af sekretariatsfunktionen for jordbrugskommissionerne forventes at ville udgøre gennemsnitligt 1 årsværk i hver af de 14 amtskommuner i 1990, faldende til 8 årsværk i 1992 og årene fremover, idet administrationen vil kunne integreres med den øvrige arealforvaltning. De amtskommunale bloktilskud vil blive forhøjet tilsvarende med 3,5 mill. kr. faldende til 2,0 mill. kr.. Desuden forhøjes bloktilskuddene med et beløb til dækning af kommissionernes udgifter, der fremover afholdes af amterne. Udgiften hertil forventes at udgøre årligt 2,5 mill. kr., heri medregnet kommissionsmedlemmernes varetagelse af opgaver efter støttelovgivningen m.v..

I de følgende tabeller opgøres det budgetterede ressourceforbrug:

Finansielle konsekvenser vedr. landbrugsloven

Tabel 1. Statens personalebehov

	1989	1990	1991	1992	1993
Årsværk. Gældende lov					
1. Departementet	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6
2. Jordbrugsdirektoratet	32,0	31,4	30,8	30,2	29,6
I alt	36,0	35,3	34,6	33,9	33,2
Årsværk. Ny lov					
1. Departementet	4,0	3,0	3,0	3,0	3,0
2. Jordbrugsdirektoratet	32,0	23,0	13,0	9,0	9,0
I alt	36,0	26,0	16,0	12,0	12,0
Difference	0,0	9,3	18,6	21,9	21,2

Tabel 2. Statens udgifter til administration excl. moms.

Mill. kr. (1989 FL-niveau)	1989	1990	1991	1992	1993
Gældende lov					
§ 11.01.01. Departementet					
Lønudgifter	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
Øvrige driftsudgifter	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
§ 11.01.05. Jordbrugsdirektoratet					
Lønudgifter	7,2	7,1	6,9	6,8	6,6
Øvrige driftsudgifter	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3
§ 11.30.03. Jordbrugskommissionerne					
Lønudgifter	5,4	5,2	5,0	4,9	4,8
Øvrige driftsudgifter	2,0	1,6	1,6	1,6	1,6
I alt	17,2	16,5	16,1	15,8	15,4
Ny lov					
§ 11.01.01. Departementet					
Lønudgifter	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8
Øvrige driftsudgifter	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
§ 11.01.05. Jordbrugsdirektoratet					
Lønudgifter	7,2	5,2	2,9	2,0	2,0
Øvrige driftsudgifter	1,4	1,0	0,6	0,4	0,4
§ 11.30.03. Jordbrugskommissionerne					
Lønudgifter	5,4	0,8			
Øvrige driftsudgifter	2,0	0,2			
Forøgelse af bloktilskud	0,0	6,0	5,2	4,5	4,5
I alt	17,2	14,2	9,7	7,9	7,9
Difference	0,0	2,3	6,4	7,9	7,5

7. Høring

Lovforslaget har været forelagt De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Tolvmandsforeningerne, Danmarks Landboudom, Dansk Erhvervsgartnerforening, Dansk Pelsdyravlforening, Dansk Skovforening, De Danske Skovdyrkerforeninger, Landsforeningen af Landsbysamfund, Sammenslutningen af danske småer, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Advokatsamfundet, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Dansk Landbrugs Realkreditfond, Realkreditrådet, Den danske Landinspektørforening, Den danske Bankforening og Danmarks Sparekasseforening.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 og 2.

De foreslåede ændringer i §§ 2 og 3 er en følge af, at registreringen i matriklen ikke længere hører under landbrugsministeren, men under boligministeren, jf. ressourceændring ved kongelig resolution af 10. september 1987.

Administrationen af landbrugslovens kap. I-IV er nu overført til Jordbrugsdirektoratet. Ændringer i landbrugspligtens omfang sker som hovedregel på grundlag af tilladelse fra Jordbrugsdirektoratet ved Kort- og Matrikelstyrelsens registrering af udstykning m.v.

Til nr. 3

Den foreslåede ændring af reglerne i § 3a om landbrugsplanlægning har baggrund i Arealudvalgets 1. delbetænkning (betænkning nr. 1051) og de ændringer vedrørende region- og sektorplanlægningen, der er gennemført for en række forskellige miljø- og planlægningslove ved lov nr. 355 af 13. maj 1987.

Ændringen tager sigte på en ajourføring af bestemmelserne om landbrugsplanlægningen, således at denne planlægning udføres på linie med den øvrige sektorplanlægning for arealanvendelsen i det åbne land.

Efter den nævnte ændring af miljø- og planlægningslovene skal regionplaner og tillæg hertil fortsat godkendes af miljøministeren, medens den amtskommunale sektorplanlægning ikke længere skal godkendes af miljøministeren, når førstegangsplanlægningen er godkendt.

Der skal stadig foregå en kortlægning og planlægning på samtlige sektorområder. Kravene til planlægningens indhold er ændret, så amtsrådene i højere

grad kan koncentrere indsatsen om forhold, der i den pågældende del af landet kræver en særlig belysning.

Sektorplanlægningen skal udmøntes i:

- en analysedel, der omfatter resultater af kortlægninger og undersøgelser med amtsrådets vurdering heraf, og
- en politisk del, der beskriver de mål, amtsrådet ønsker at opnå, og hvorledes amtsrådet vil søge dem opfyldt, eventuelt med angivelse af et handlingsprogram for de initiativer, amtsrådet agter at tage for at fremme disse mål.

Planlægningens analysedel vil løbende blive ajourført med undersøgelser og resultater, som skal indgå i amtsrådets beslutningsgrundlag for såvel konkrete afgørelser som den videre planlægning.

Sektorplanlægningen er ikke formelt bindende for amtsrådet i dets administration, men den er naturligvis retningsgivende for denne. Hvor en sags konkrete omstændigheder gør, at afgørelsen ikke falder ud i overensstemmelse med amtsrådets tilkendegivne politik, skal afgørelsen indeholde oplysninger herom.

Det er en forudsætning for dialogen mellem amtsrådet, offentligheden og myndighederne, at borgere, interesseorganisationer og statslige myndigheder kan gøre sig bekendt med den indsamlede viden. Denne viden skal derfor være offentligt tilgængelig, medmindre særlige fortrolighedskrav gør sig gældende, og materialet bør foreligge i en form, så enhver kan drage nytte af den tilvejebragte viden. Dette medfører ikke nødvendigvis, at det samlede materiale skal offentliggøres, men som minimum skal der en gang i hver valgperiode udsendes oversigter, hvoraf det fremgår, hvilke oplysninger amtsrådet har indsamlet, og hvor dette materiale er tilgængeligt.

Offentlighedsperioden gennemføres ved, at et forslag til den politiske del af planlægningen for hvert sektorområde offentliggøres en gang i hver valgperiode, eventuelt i tilslutning til offentliggørelsen af oversigten over sektorplanlægningens indhold.

Efter en offentlighedsfase på 8 uger, hvor borgere, interesseorganisationer og andre myndigheder kan komme med indsigelser, kan amtsrådet vedtage forslaget, idet det samtidig tager stilling til de indsigelser, der er fremkommet, og eventuelt optager forhandlinger med de kommuner og interesseorganisationer, som måtte ønske dette.

Sektorplanlægningen kan når som helst tages op til vurdering og debat, men eventuelle ændringer i amtsrådets målsætningspolitik skal offentliggøres og vedtages som ovenfor beskrevet.

Stk. 1 og 2 svarer til de hidtil gældende regler, idet udtrykket »plan« erstattes af »planlægning«. Hen-

visningen til Hovedstadsrådet er dog ikke foreslået videreført, jf. lovforslag nr. 105 om ophævelse af lov om et Hovedstadsråd.

Stk. 3 indeholder bestemmelse om, at amtsrådet mindst en gang i hver valgperiode skal offentliggøre en redegørelse for den amtskommunale landbrugsplanlægning og amtsrådets målsætning for denne planlægning.

Stk. 4 indeholder hjemmel, hvorefter landbrugsministeren - i lighed med tilsvarende bestemmelser for sektorplanlægningen på Miljøministeriets område - kan fastsætte nærmere regler for udarbejdelsen og indholdet af planlægningen samt for proceduren og offentliggørelsen af amtsrådets målsætninger m.v. for landbrugsplanlægningen.

Landbrugsministeren kan herunder bestemme og fastsætte regler om, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for planlægningen.

Til nr. 4

Reglerne om landbrugspligt indebærer, at landbrugsejendomme er omfattet af landbrugslovens bestemmelser om drift, samdrift, forpagtning, sammenlægning og erhvervelse m.v.

De nugældende regler i § 4, *stk. 1*, om ophævelse af landbrugspligt har sammenhæng med planlægningslovgivningen, idet forholdet til landbrugspligten i videst muligt omfang søges afklaret i forbindelse med planlægningen. Det gælder såvel regionplanlægningen som kommune- og lokalplanlægningen.

Når der er gennemført lokalplan for et område, kan landbrugspligten ophæves, når jorderne skal anvendes til bymæssige formål m.v.

Uden for sådanne områder kan landbrugspligten ophæves ved udstykning af byggegrunde under 2000 m². Der kan også gives tilladelse til ophævelse af landbrugspligt, når særlige forhold taler for det. Der er dog tale om en restriktiv praksis ved ophævelse af landbrugspligt på arealer til private rekreative formål, marginaljorder m.v., bl.a. for at modvirke dannelsen af frie jorder uden landbrugspligt.

Ved ophævelse af landbrugspligt på skovarealer har der i de seneste år været en meget restriktiv praksis for at begrænse omfanget af nye, frie jorder mest muligt.

Ved de foreslåede ændringer i § 4 opretholdes reglerne om landbrugspligt og forholdet til planlægningslovgivningen uændret, jf. bemærkningerne til nr. 7.

Reglerne om ophævelse af landbrugspligt på skovarealer foreslås lempet på baggrund af de i de almindelige bemærkninger anførte overvejelser, herunder det skovpolitiske udvalgs betænkning »En fremtidig skovpolitik«, struktur- og planudvalgets 2. delbe-

tænkning og delrapport 2 fra udvalget vedrørende struktur, finansiering og ejerforhold i landbruget »Struktur og ejerformer«.

Det foreslås indføjet i et nyt *stk. 2*, at der altid skal kunne ske udstykning og ophævelse af landbrugspligt på skovarealer, der er over 35 ha og pålagt fredskovspligt.

Begrundelsen herfor er, at der allerede i dag i vid udstrækning findes fredskov, som ikke er pålagt landbrugspligt. Hertil kommer, at fredskovsparceller i forvejen er pålagt et sæt reguleringer, nemlig de krav, der ud fra en skovbrugsmæssig begrundelse stilles til fredskov. Det skønnes ikke nødvendigt at opretholde et yderligere sæt reguleringer i landbrugsloven.

Arealgrænsen på 35 ha er fastsat for at undgå udstykning af skovarealer, der ikke er begrundet i en erhvervmæssig, skovbrugsmæssig anvendelse, men i en anvendelse til private, rekreative formål.

Fredskovsarealer på under 35 ha kan fraskilles i medfør af § 4, *stk. 1*, nr. 3, når forholdene taler for det. Det gælder f.eks. situationer, hvor en skov ligger hensigtsmæssigt for sammenlægning med andre skovarealer, og hvor skovejendommen efter suppleringen overstiger 35 ha.

Hvis der ved udstykningen sker deling af skov, må skoven dog ikke deles i mindre lodder end 50 ha, jf. bestemmelserne i § 3 i udstykningsloven. Efter lensafsløsningslovens § 5 skal majoratsskove bevares som samlet ejendom.

Ved udstykning af parceller i det åbne land lægges der i øvrigt fortsat vægt på at modvirke dannelsen af nye frie jorder uden landbrugspligt. Det gælder f.eks. ved udstykning af arealer til private rekreative formål, jagt, fiskeri m.v., hvor den nugældende praksis forudsættes opretholdt uændret.

Til nr. 5

Efter reglerne i *stk. 4* (tidligere *stk. 3*), kan der også tillades udstykning og ophævelse af landbrugspligt på jorder, der agtes anvendt til skovplantning, såfremt jorderne tilplantes og pålægges fredskovspligt.

De nugældende regler i *stk. 3*, hvorefter restparcellen ved ophævelse af landbrugspligt kun må omfatte bygninger, gårdsplads, have og eventuelle andre mindre, tilgrænsende arealer uden væsentlig landbrugsmæssig betydning, og i almindelighed ikke må overstige 0,5 ha, foreslås ophævet, jf. bemærkningerne til nr. 6.

Henvisningen til § 4 i skovloven udgår under henvisning til revisionen af skovloven, jf. lovforslag nr. L 87.

Til nr. 6

Der foreslås indføjet en bestemmelse i *stk. 6*, hvor efter landbrugspligten ophæves, når en landbrugsejendom ved udstykning eller på anden måde nedbringes under 2 ha, medmindre ejeren ønsker den opretholdt. Opretholdelse af landbrugspligten kan have betydning for ejendommens status efter anden lovgivning, herunder bl.a. lov om by- og landzoner og støttelovgivningen. Opførelse af driftsbygninger på en landbrugsejendom kræver således som hovedregel ikke tilladelse efter lov om by- og landzoner.

Bestemmelsen har endvidere sammenhæng med reglerne i § 3 om notering af landbrugsejendomme. Hvis landbrugspligten på en ejendom under 2 ha er ophævet, vil ejendommen som hovedregel ikke igen kunne noteres som landbrugsejendom, jf. § 3, stk. 1. En genoprettelse af landbrugspligten bør ikke kunne udnyttes til omgåelse af reglerne i lov om by- og landzoner, når ejeren umiddelbart igen kan kræve landbrugspligten ophævet.

Den nye bestemmelse vil tillige medføre en ændring af den hidtil anvendte praksis efter § 14 vedrørende genoprettelse af tidligere nedlagte landbrug. Der vil således ikke længere kunne forventes tilladelse til genoprettelse af landbrugsejendomme under arealgrænsen på 2 ha i § 3, stk. 1.

For gartnerier, herunder væksthushgartnerier, vil der fortsat kunne foretages notering af sådanne ejendomme som landbrugsejendomme efter § 3, stk. 2, uanset arealgrænsen på 2 ha.

Det er ikke hensigten, at landbrugspligten automatisk skal ophæves på ejendomme, der før lovens ikrafttræden var under 2 ha.

Når en landbrugsejendom nedbringes under 0,5 ha, bortfalder landbrugspligten – som hidtil – automatisk.

Til nr. 7

I et nyt *stk. 7* foreslås præciseret, at landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at landbrugspligten kan bortfalde uden tilladelse efter *stk. 1*, i forbindelse med udstykning m.v. Bestemmelsen tager sigte på en forenkling af behandlingen af udstykningsager, således at landbrugspligten i visse nærmere angivne situationer kan bortfalde på grundlag af en erklæring fra en landinspektør, dvs. uden at der skal fremsendes ansøgning til jordbrugskommissionen.

Sådanne regler er allerede fastsat i medfør af §§ 4, 30 og 31 i forbindelse med, at administrationen af landbrugslovens kap. I-IV pr. 1. januar 1989 er overført fra Matrikeldirektoratet til Jordbrugsdirektoratet, jf. Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 665 af 14. oktober 1988 om ophævelse af landbrugspligt m.v.

Til nr. 8

Der henvises til bemærkningerne til nr. 1 og 2.

Kort- og Matrikelstyrelsen varetager registreringen af landbrugspligten i matriklen og underretter tinglysningsdommerne og kommunalbestyrelserne om matrikulære forandringer, herunder ændringer af landbrugspligten.

Til nr. 9

Bestemmelserne i § 7, *stk. 1*, indeholder krav om, at en landbrugsejendom skal opretholdes som et selvstændigt brug, og at den skal være forsynet med beboelsesbygning.

Kravet om selvstændig drift i *stk. 1*, viger allerede efter den nugældende lov ved samdrift efter § 9. Som omtalt i de almindelige bemærkninger, afsnit D, foreslås åbnet adgang til fraskillelse af beboelsesbygninger på landbrugsejendomme, der ejes og drives sammen, og til etablering af driftsfællesskaber, herunder gruppelandbrug. Disse bestemmelser foreslås indføjet i § 8, stk. 4, og § 10. Se bemærkningerne til nr. 16 og 18.

Til nr. 10

Dispensationsbestemmelsen i *stk. 3*, foreslås ændret som følge af, at reglerne om forpagtning i §§ 11 og 12 foreslås lempet, såvel for personer som for visse selskaber. Se bemærkningerne til nr. 18-20.

Til nr. 11-14

Efter de gældende bestemmelser i § 7a, *stk. 1*, skal jorderne til en landbrugsejendom udnyttes på forsvarelig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved lovændringen i 1986 lempedes reglerne om skovplantning, dels ved at skovbrug inden for nærmere angivne grænser (25 %, dog højst 25 ha) anses som en jordbrugsmæssig udnyttelse, dels ved en lettere adgang til skovplantning inden for områder, der i regionplanlægningen udpeges som skovrejsningsområder, og ved en mere lempelig dispensationspraksis.

Kravene om forsvarlig drift i §§ 7 og 7a har principielt også gyldighed i forbindelse med anvendelsen af marginaljorder, men de vil dog ikke at være til hinder for ekstensivering, braklægning m.v.

Reglerne om skovplantning foreslås som nævnt i de almindelige bemærkninger, afsnit D, lempet med henblik på at fremme skovplantning på landbrugsjorder. Forslagene har baggrund i struktur- og planudvalgets 2. delbetænkning og delrapport 2 fra udvalget vedrørende struktur, finansiering og ejerforhold i landbruget.

Reglerne i *stk. 1* foreslås ændret, således at skovbrug anses som en jordbrugsmæssig udnyttelse på li-

nie med andre former for jordbrugsmæssig udnyttelse.

De gældende begrænsninger i *stk. 2, nr. 1*, i adgangen til skovplantning (indtil 25%, dog højst 25 ha) foreslås ophævet, således at der bliver en fri adgang til skovplantning, jf. dog nedenfor.

I forbindelse hermed foreslås også de nugældende regler i *stk. 3*, hvorefter landbrugsministeren kan fastsætte retningslinier for skovplantning inden for områder, der i regionplanlægningen udpeges som skovrejsningsområder, ophævet.

I stedet foreslås i et *nyt stk. 3* indføjet en bestemmelse, hvorefter landbrugsministeren inden for områder, der i regionplanlægningen udpeges som områder, hvor skovplantning er uønsket, kan fastsætte regler om, at disse områder helt eller delvis friholdes for skovplantning.

Forslagene har sammenhæng med lovforslag nr. L70 om ændring af lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget (EF's socio-strukturelle regler) og lovforslag nr. L90 om ændring af lov om lands- og regionplanlægning og lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet (planlægning af skovrejsningsområder).

Efter disse forslag skal der gennem regionplanlægningen udpeges skovrejsningsområder og områder, hvor skovplantning er uønsket. Udpegningen skal ske efter en afvejning af såvel landbrugs- og skovbrugsinteresser som natur- og miljøinteresser. Regionplanlægningen skal hermed tjene som grundlag for Landbrugsministeriets administration af tilskudsordningen vedrørende skovplantning, der agtes indført ved gennemførelsen af fornævnte socio-strukturelle regler.

Tilskudsordningen forudsættes prioriteret efter en opdeling af landet i 3 kategorier:

- 1) skovrejsningsområder,
- 2) områder, hvor skovplantning er uønsket, og
- 3) øvrige områder.

I *skovrejsningsområder* vil skovplantning blive fremmet, både ved øget offentlig skovplantning og ved støtte til privat skovrejsning.

I *områder, hvor skovplantning er uønsket* efter regionplanlægningen, vil der ikke blive givet tilskud til skovplantning. Disse områder vil endvidere efter den foreslåede bestemmelse i § 7a, stk. 3, helt eller delvis kunne friholdes for skovplantning. Det drejer sig først og fremmest om områder, som af landskabelige eller kulturhistoriske hensyn ønskes friholdt for en tilplantning, f.eks. råstofområder, byudviklingsområder, Ramsarområder, EF-fuglebeskyttelsesområder, områder omfattet af naturfredningslovens §§ 43 ff, og områder, der er udlagt til eller ligger i umiddelbar nærhed af udpegede vindmølleområder.

I de *øvrige områder* vil der være fri adgang til skovplantning, men der vil kun blive givet støtte til en begrænset tilplantning, navnlig til fremme af arronderingen af bestående skove.

Til nr. 15-17

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, afsnit D, foreslås kravet om en beboelsesbygning lempet, når der er tale om landbrugsejendomme, der ejes og drives sammen.

Der foreslås indføjet som en ny bestemmelse i § 8, *stk. 4*, at bygningerne på en landbrugsejendom, der ejes og drives lovligt sammen med en anden landbrugsejendom, hvor der findes en beboelsesbygning, kan fraskilles.

Der åbnes herved mulighed for, at bygningerne kan fraskilles uden landbrugspligt efter reglerne i § 4, eller for at bygningerne kan fraskilles efter § 14 med et mindre jordtilliggende med henblik på afhændelse som et fritidslandbrug (med landbrugspligt og bopælspligt), jf. bemærkninger til nr. 26.

Forslaget skal tilgodese udviklingen af produktive landbrugsbedrifter og give en øget jordmobilitet, samtidig med at overflødige bygninger for landbruget vil kunne få en mere hensigtsmæssig anvendelse og vedligeholdelse.

Efter fraskillelsen må der ikke uden landbrugsministerens tilladelse opføres nye bygninger på ejendommen, der fortsat skal ejes og drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelsesbygning. Denne bestemmelse skal sikre, at der ikke opføres nye bygninger i strid med reglerne i lov om by- og landzoner, jf. også reglerne i § 8, stk. 6, i landbrugsloven. Der forudsættes i forbindelse med udstykningen foretaget notering i tingbogen om, at ejendommen ikke må bebygges uden tilladelse efter fornævnte bestemmelser i landbrugsloven og lov om by- og landzoner.

Ved ejerskifte skal ejendommen afhændes til sammenlægning eller til samdrift med en landbrugsejendom med beboelsesbygning i overensstemmelse med reglerne i § 13 eller i kap. V.

Det samme gælder, hvis ejeren afhænder den landbrugsejendom med bygninger, hvorfra ejendom nr. 2 drives, medmindre han samtidig erhverver en anden landbrugsejendom med beboelsesbygning, hvormed ejendommen uden bygninger kan sammenlægges eller drives i lovlig samdrift.

Der vil dog i medfør af dispensationsbestemmelsen i *stk. 6* (tidligere *stk. 5*) kunne gives tilladelse til opførelse af nye bygninger, og til at ejendommen afhændes og opretholdes som et selvstændigt brug, hvis jordernes størrelse og bonitet taler for opførelse af bygninger til driften af ejendommen som en selv-

stændig landbrugsejendom. En sådan bebyggelse vil tillige forudsætte tilladelse efter lov om by- og landzoner.

Tinglev kommune har iværksat frikommuneforsøg, der til en vis grad ligner de nye regler i forslaget § 8, stk. 4. I forbindelse hermed har kommunen nedsat en særlig jordbrugskommission, der afgiver indstilling i sager efter landbrugsloven. Frikommuneprojektet er iværksat med virkning fra 1. januar 1988.

Til nr. 18.

Til § 9

Adgangen til samdrift begrænses efter de gældende regler i § 9 ved afstand (indtil 5 km), arealgrænse (100 ha, når der er tale om flere end 2 landbrugsejendomme) og antal ejendomme (højest 5). Reglerne er ens, hvad enten ejendommene ejes sammen, eller der er tale om forpagtning.

Ved forpagtning gælder tidsbegrænsning: 15 år ved hele landbrugsejendomme og 10 år ved delforpagtninger, jf. iøvrigt bemærkningerne til §§ 11 og 12. Reglerne om samdrift foreslås som nævnt i de almindelige bemærkninger, afsnit D, lempet med henblik på at forbedre mulighederne for bedriftstilpasning ved tilforpagtning.

I *stk. 1* foreslås en række lempelser i de gældende regler om samdrift.

Afstandsgrænsen foreslås ændret fra 5 km til 10 km.

Arealgrænsen ved samdrift af flere end 2 landbrugsejendomme foreslås ophævet, idet den virker uhensigtsmæssig for en smidig strukturtilpasning.

Antallet af landbrugsejendomme, der kan indgå i samdrift, må – i lighed med de nugældende regler – ikke overstige 5. Reglen lempes dog for bedrifter med en væsentlig animalsk produktion, således at der bliver fri adgang til samdrift i det omfang, der er behov for jorden for at skabe harmoni mellem besætning og jordtilliggende i overensstemmelse med de krav, der følger af miljølovgivningen om udspredding af husdyrgødning m.m.

Stk. 2 ændres som en følge af ophævelsen af arealgrænsen i *stk. 1*.

Det foreslås i *stk. 3, nr. 1*, at afstandsgrænsen på 10 km kan fraviges indtil 25 km. Bestemmelsen har – ligesom forslaget § 13, stk. 5, nr. 1, og § 18, stk. 2, nr. 1 – karakter af en rammebestemmelse, hvorefter der i almindelighed vil kunne forventes meddelt tilladelse til forpagtning og samdrift inden for en afstandsgrænse på 25 km, medmindre særlige forhold taler imod det.

Ved vurderingen vil der bl.a. kunne tages hensyn til, om der i området er en stærk efterspørgsel efter landbrugsjord til forpagtning og samdrift. Der vil og

så kunne tages hensyn til regionale forskelle i ejendoms- og bedriftsstrukturen og i jordernes bonitet, herunder f.eks. om området er præget af deltids- eller fritidslandbrug, eller om jorderne har karakter af marginaljorder.

Bestemmelsen tilsigter at skabe grundlag for, at de lokale jordbrugskommissioner kan tilrettelægge en smidig administrationspraksis i størst mulig overensstemmelse med forholdene i det pågældende område.

Efter *stk. 3, nr. 2*, kan der endvidere gives tilladelse til samdrift af flere end 5 landbrugsejendomme, når forholdene taler for det.

Der kan fortsat tages hensyn til, om den samlede driftsenhed vil få en hensigtsmæssig driftsstruktur. Der kan herunder tages hensyn til bedrifter med en specialproduktion, f.eks. gartneri- og planteskolevirksomheder, der har behov for mere jord for at tilvejebringe et passende forhold mellem investeringer i produktionsanlæg m.v. og jordtilliggende.

Ved bedrifter med en stor animalsk produktion kan der også gives tilladelse til en samdrift af jorder i videre omfang, end hvad der er behov for af hensyn til harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Den ændrede affattelse tager tillige sigte på, at selskaber, der frit kan erhverve en landbrugsejendom, sidestilles med personer med hensyn til mulighederne for at opnå tilladelse til samdrift.

Reglerne i *stk. 4* er uændrede i forhold til de nugældende regler.

Reglerne i *stk. 5* ændres som en følge af, at arealgrænsen for samdrift ophæves, jf. *stk. 1*.

Til § 10

Der har siden Danmarks indtræden i EF været adgang efter § 10 til oprettelse af visse driftsfællesskaber, uanset kravet om egen drift i § 7. Dette harmonerer med dagældende rådsdirektiv, nu rådsforordning 797/1985, der forudsætter, at driftsfællesskaber under visse betingelser kan opnå støtte, ligesom der findes en særlig støtteordning til administrationsomkostninger i indtil 5 år efter oprettelse af et driftsfællesskab. De pågældende støtteordninger er nu hjemlet ved lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget.

Driftsfællesskaber kan forekomme i alle grader fra partielle fællesskaber om f.eks. en enkelt maskine til fuldt integrerede fællesskaber om varetagelse af den samlede drift af deltagernes ejendomme (gruppe-landbrug). De sidstnævnte fællesskaber har hidtil kun kunnet oprettes med særlig dispensation, idet de strider mod de nugældende regler om forpagtning og efter omstændighederne også reglerne om samdrift og kravet om egen drift ved erhvervelse.

Gruppelandbrug kan hensigtsmæssigt dannes af 2 eller flere landmænd i et lokalområde. Ved ud over ejere og forpagtere at optage disses ægtefæller og medarbejdere kan disse gives adgang til at deltage i beslutningsprocessen og overskudsudlodningen.

Der bør ikke ved anvendelse af de særlige regler for gruppelandbrug kunne ske omgåelse af reglerne om forpagtning og erhvervelse. Det vil derfor være en forudsætning for forpagtning til gruppelandbrug og opfyldelse af kravet om egen drift ved erhvervelse, at der er en reel spredning af den økonomiske ansvarlighed for driften.

Til § 11

Reglerne i § 11 omhandler forpagtning af hele landbrugsejendomme, dels til selvstændig drift (gårdforpagtning), dels til samdrift med anden landbrugsejendom efter reglerne i § 9 (delforpagtning).

Stk. 1 indeholder krav til forpagteren i lighed med erhvervelsesbetingelserne.

Uddannelseskrauet foreslås ændret, således at der gælder de samme regler for forpagtning som for erhvervelse. Det hidtil gældende »lempelige« uddannelseskrauefter § 16, stk. 2, nr. 2, foreslås erstattet af det uddannelseskrauefter forslaget § 16, stk. 1, nr. 6, fastsættes for erhvervelse af landbrugsejendomme over 30 ha. Ændringen er bl.a. begrundet i, at der samtidig åbnes mulighed for forpagtningsaftaler i indtil 30 år.

Landbrugsejendomme under 30 ha kan således forpagtes uden krav om landbrugsmæssig uddannelse, hvis forpagteren ikke ved samdrift vil komme til at drive mere end 30 ha.

Herudover er der alene tale om ændringer i stk. 1, der er en følge af de ændrede samdriftsregler i § 9.

Stk. 2 åbner adgang for, at andelsbrug m.v. og selskaber, der opfylder betingelserne for erhvervelse af en landbrugsejendom efter forslaget § 18a, stk. 2, og § 20, stk. 1, uden tilladelse kan forpagte landbrugsejendomme.

Antallet af landbrugsejendomme eller dele af landbrugsejendomme, som det pågældende fællesskab eller selskab ejer eller forpagter, må dog ikke overstige 5, medmindre der er tale om en bedrift, hvor der er behov for jorden for at skabe harmoni mellem besætning og jordtilliggende. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted, f.eks. hvis selskabet driver en eller flere ejendomme som selvstændige bedrifter ved bestyrer.

Stk. 3 er identisk med de hidtil gældende regler i stk. 2, om indgåelse af forpagtningsaftaler. Der er ikke fundet grundlag for en egentlig lovgivning om gårdforpagtning. Der er heller ikke fundet grundlag for at fastsætte yderligere krav om indholdet af for-

pagtningsaftaler m.v. Se nærmere afsnit 5 i 2. delrapport »Struktur og ejerformer«.

Stk. 4 åbner adgang til, at der uden tilladelse kan indgås forpagtningsaftaler for et tidsrum på indtil 30 år. Bestemmelsen skal give bedre muligheder for investeringer i bygningsanlæg, jordforbedringsarbejder, dræning m.v., der er baseret på forpagtningsaftaler, end efter de hidtil gældende tidsbegrænsninger i §§ 11 og 12 (10 år ved en del af en ejendom, 15 år ved en hel landbrugsejendom, 20 år ved forbedringsplaner).

Stk. 5 svarer til dispensationsbestemmelsen i stk. 4, i den nugældende lov, bortset fra, at der ikke kan dispenseres fra 30 års-reglen.

Der vil fremover kunne gives tilladelse til, at selskaber forpagter landbrugsejendomme efter tilsvarende retningslinier, som gælder for dispensationer til selskabers erhvervelse af landbrugsejendomme, jf. bemærkninger til §§ 20 og 21.

Til nr. 19

Reglerne i § 12 omhandler forpagtning eller leje af dele af landbrugsejendomme. Efter den gældende landbrugslov er varigheden af en forpagtnings- eller lejeaftale begrænset til et tidsrum på indtil 10 år i overensstemmelse med reglerne i §§ 1 og 11 C i udstykningsloven.

Det foreslås i stk. 1, at varigheden af en forpagtnings- eller lejeaftale vedrørende en del af en landbrugsejendom udvides til 30 år. Der kan ikke gives tilladelse til forpagtning for mere end 30 år.

Samtidig foreslås de nævnte regler i udstykningsloven udvidet til 30 år, når der er tale om dele af landbrugsejendomme, jf. forslaget § 3.

Der er i en række situationer behov for at kunne indgå aftaler med en længere varighed end 10 år, og det er uheldigt, at der skal gennemføres udstykning med ophævelse af landbrugspligt, for at sådanne aftaler kan indgås. Det gælder navnlig aftaler om bortleje af arealer med henblik på opførelse af bygninger på lejet grund, f.eks. driftsbygninger til svineproduktion, fjerkræ, pelsdyr m.v. eller væksthuse og lignende anlæg. Det gælder også aftaler om forpagtning af landbrugsjord, der indgår i jordbrugsbedrifter med store kapitalinvesteringer.

Ved den foreslåede ændring i stk. 1 åbnes der adgang til, at en række aftaler om forpagtning eller leje af landbrugsjorder eller bestående beboelses- og driftsbygninger, der hidtil har været begrænset til 10 år, kan indgås for indtil 30 år, uden at det er nødvendigt at indhente tilladelse efter landbrugsloven eller at foretage udstykning, jf. stk. 1, nr. 1-4.

Se i øvrigt bemærkninger til nr. 21 og 22.

Til nr. 20

Ved delforpagtning til samdrift med anden landbrugsejendom, jf. § 12, stk. 1, nr. 1, foreslås uddannelseskravet ophævet for at lette mulighederne for en smidig tilpasning af bedriftsstrukturen. Herudover er der alene tale om ændringer, der følger af de ændrede samdriftsregler i § 9.

Til nr. 21

Der foreslås i *stk. 1, nr. 5*, indføjet en ny bestemmelse, der giver fri adgang til leje af et areal af en landbrugsejendom, hvis arealet skal anvendes til opførelse af bygninger til jordbrugsproduktion.

Bestemmelsen skal give mulighed for nye finansieringsformer og driftsformer i landbruget ved tilførsel af kapital, der investeres i bygninger på lejet grund. Der vil herefter frit kunne ske bortleje af et areal for et tidsrum på indtil 30 år med henblik på, at lejeren opfører bygninger til jordbrugsproduktion, f.eks. svine-, kyllinge- eller pelsdyrproduktion samt væksthushavestier m.v. Det samme gælder ved opførelse af bygninger til planteavl, f.eks. maskinhaller, lader og anlæg til oplagring og behandling af korn m.v. samt halmfyv og lignende.

Lejeren, f.eks. et selskab, vil herefter kunne optage lån af længere varighed med sikkerhed i bygninger på lejet grund og forestå jordbrugsproduktionen i bygningerne, medens landmanden selv forestår driften af ejendommens jorder.

Der vil også kunne træffes aftale om, at selskabet udlejer de opførte driftsbygninger til landmanden, der således forestår jordbrugsproduktionen i de lejede bygninger sammen med driften af den øvrige ejendom.

Parterne vil eventuelt også kunne træffe aftale om en køberet for ejeren af landbrugsejendommen efter en vis periode. Der opnås herved, at ejerskab og drift af landbrugsjord ikke på længere sigt adskilles fra naturligt tilhørende bygninger.

I tilfælde, hvor lejeren etablerer og driver en animalsk produktion, f.eks. svineproduktion, er det tillige en forudsætning, at der oprettes fornødne aftaler om udspredning af gylle på landbrugsjorder efter miljøreglerne.

Ved de nævnte aftaleformer vil der kunne sikres en sammenhæng mellem produktionen i driftsbygninger, opført på lejet grund, og driften af ejendommens øvrige jorder, der fysisk og praktisk helt svarer til en situation, hvor landmanden havde opført bygningerne som erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens drift som landbrugsejendom. Hvis landmanden har stemmemajoriteten i selskabet, kan forholdet sammenlignes med en selvejesituation, jf. bemærkningerne til nr. 33.

En landbrugsejendom, hvor f.eks. svineproduktionen forestås af et selskab, hvor landmanden har stemmemajoriteten, og hvor landmanden selv forestår driften af jorderne, betragtes i relation til reglerne om erhvervelse af suppleringsjord i forslaget § 13 og § 18, stk. 6, som en samlet jordbrugsbedrift. Det samme gælder i relation til reglerne om samdrift og forpagtning i forslaget § 9, stk. 1, nr. 2, jf. § 11, stk. 1 og 2, og § 12, stk. 1, nr. 1.

Ejeren har således efter de nævnte regler mulighed for at tilforpagte eller erhverve suppleringsjord i det omfang, der er behov for jorden for at skabe harmoni mellem besætning og jordtilliggende. Se i øvrigt bemærkningerne til nr. 18, 24 og 31.

De foreslåede ændringer tilsigter at fremme en kapitaltilførsel til landbruget til opførelse af bygninger til jordbrugsproduktion, idet landmanden frit kan vælge, hvilken finansieringsform og driftsform, der er mest hensigtsmæssig i den konkrete situation.

For så vidt angår omfanget af sådanne produktionsbygninger forudsættes som hidtil, at virksomheden kan indgå som et led i ejendommens jordbrugsmæssige udnyttelse i overensstemmelse med reglerne i landbrugslovens § 7, stk. 1, og § 7b, der omhandler særlige virksomheder, herunder svinefarme, kyllingefarme, pelsdyrfarme m.v. Som udgangspunkt må der efter disse bestemmelser lægges til grund, at de bygninger, som en landmand frit kan opføre som erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens drift som landbrugsejendom, også vil kunne opføres af en lejer (en person eller et selskab). Efter disse bestemmelser vil der således ikke kræves tilladelse, hvis en landmand f.eks. indgår aftale med investorer, der opfører produktionsbygninger på et lejet areal af ejendommen, når produktionen i disse bygninger indgår som et led i ejendommens jordbrugsmæssige udnyttelse.

Til nr. 22

Ændringen af dispensationsbestemmelsen i *stk. 2*, er en følge af, at 10-års reglen i *stk. 1*, er foreslået ændret til 30 år, jf. bemærkningerne til nr. 19.

Bestemmelsen giver bl.a. adgang til forpagtning af jorder til samdrift i videre omfang end efter § 12, stk. 1, nr. 1. Der henvises til bemærkningerne til § 9, stk. 3, og § 11, stk. 5.

Der kan også gives tilladelse til bortleje af arealer til ikke-jordbrugsmæssige formål, f.eks. til golfbane, motorbane m.v., såfremt en sådan anvendelse kan tillades efter reglerne i § 7a. Det er en forudsætning, at der også gives de nødvendige tilladelser efter anden lovgivning.

Til nr. 23

Stk. 3 indeholder særregler om opsigelse af lejemål vedrørende landbrugsejendommens beboelsesbygninger i forhold til reglerne i lejeloven. Opsigelse kan ske, når lejligheden ønskes anvendt som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift.

Det foreslås, at opsigelse også skal kunne ske af hensyn til opfyldelse af bopælskravet i forbindelse med ejerskifte af ejendommen. Samtidig foreslås henvisningen til lejelovens §§ 82 og 83 ændret til generelt at omfatte bestemmelser i lejelovgivningen, herunder såvel lov om leje som lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

Forslaget har sammenhæng med, at kravet om egen drift bortfalder for landbrugsejendomme under 30 ha, jf. bemærkninger til forslaget nr. 26.

Det skal medvirke til at sikre, at bopælspligten opfyldes i situationer, hvor ejendommens beboelsesbygning er udlejet, og hvor erhververen ønsker at bortforpakte ejendommens jorder i stedet for selv at drive ejendommen.

Til nr. 24

Adgangen til *supplering* begrænses efter § 13 i den nugældende lov ved en arealgrænse på 100 ha. En landbrugsejendom må dog kun suppleres op til 50 ha, hvis ejere af nærliggende ejendomme har behov for suppleringsjord og gør krav på en fortrinsstilling for at skabe harmoni i bedriften. Fortrinsstillingen kan kun gøres gældende i det omfang, en nabo har behov for jorden for at opfylde kravene efter miljølovgivningen om udbringning af husdyrgødning. Ejendomme med en væsentlig specialproduktion og store investeringer i bygninger og anlæg (væksthusgartnerier, planteskoler m.v.) har en tilsvarende fortrinsstilling.

Ved supplering lægges bl.a. vægt på, at jorderne ligger hensigtsmæssigt for samlet drift. Efter gældende praksis gives der normalt kun tilladelse til sammenlægning, hvis jorderne ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på den ejendom, hvorfra jorderne skal drives.

Ved supplering lægges der også vægt på, at færdslen til jorderne ikke vil komme til at foregå på stærkt trafikerede veje, i almindelighed veje med en årsdøgntrafik på 1.000-2.000 biler.

Adgangen til *nedlægning* begrænses efter den nugældende lov af en beløbsgrænse (ejendomsværdi, ekskl. stuehusets værdi, 538.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. januar 1988).

Hvis ejendommen overstiger denne beløbsgrænse, kan ejendommen kun nedlægges, hvis den ikke skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed. Afgørelsen heraf beror på et skøn, hvor der lægges vægt på, om ejendommen har gode og velindrettede bebo-

elses- og driftsbygninger, og om den har et passende jordtilliggende, en god arrondering og jordbonitet, således at ejendommen skønnes at burde opretholdes som en selvstændig heltids- eller deltidsbedrift.

Reglerne i § 13 om supplering og om nedlægning foreslås – som nævnt i de almindelige bemærkninger – lempet for at imødekomme et stadigt stigende behov for en mere smidig strukturtilpasning.

Forslaget indeholder en lempelse af arealgrænserne og beliggenhedskravene ved sammenlægning, der omtales nærmere nedenfor i bemærkningerne til stk. 1-3.

Reglerne om nedlægning af landbrugsejendomme foreslås ophævet, således at alle landbrugsejendomme, uanset areal og ejendoms- eller grundværdi, frit kan nedbringes eller nedlægges, hvis jorderne frastykses og sammenlægges med anden landbrugsejendom. Samtidig bortfalder begrebet »en bevaringsværdig driftsenhed«, idet der ikke længere er behov for en sådan skønsmæssig vurdering i forbindelse med nedlægning af landbrugsejendomme.

Endvidere foreslås, at kravet om jordbrug som væsentligste erhverv ophæves ved erhvervelse af suppleringsjord. Det samme gælder kravet om et areal på mindst 15 ha efter supplering.

De foreslåede ændringer skal øge mulighederne for supplering af landbrugsejendomme inden for alle størrelseskategorier. De skal samtidig lette adgangen til at etablere lønsomme bedrifter og dermed bidrage til at gøre landbruget selv bærende og mindske behovet for støtteordninger.

De friere sammenlægningsregler tilgodeser både husdyrbrug og planteavlbrug ved øgede muligheder for jordsupplering og etablering af ejendomme med et tidssvarende produktionsapparat. Samtidig lettes adgangen for deltidslandmænd til at erhverve suppleringsjord.

Ændringerne tilgodeser tillige miljøhensyn ved at lette supplering af bedrifter, der har behov for mere jord for at tilvejebringe harmoni mellem besætning og jordtilliggende, jf. de almindelige bemærkninger, afsnit D.

Det bemærkes, at det skal overvejes, eventuelt i forbindelse med lov om husdyrsygdomme, om der af hensyn til sygdomsbekæmpelse i husdyrbesætninger er behov for begrænsninger i adgangen til at etablere meget store husdyrbesætninger.

Til stk. 1

Den nugældende *arealgrænse* på 100 ha ved sammenlægning foreslås forhøjet til 125 ha. Samtidig foreslås, at arealgrænsen ikke skal gælde i det omfang, ansøgeren har behov for jorden for at skabe harmoni i sin bedrift mellem besætning og jordtilliggende. Der

åbnes herved mulighed for en bedriftsudvidelse i overensstemmelse med de krav, der følger af miljølovgivningen om udspredding af husdyrgødning m.v.

Ved vurderingen af behovet for suppleringsjord medregnes samtlige jorder, som ansøgeren ejer inden for sin bedrift. Normalt vil bestående husdyrhold og driftsbygninger blive lagt til grund ved vurderingen, men der vil dog også kunne tages hensyn til nært forestående besætningsudvidelser, f.eks. hvis der er påbegyndt udvidelse af driftsbygninger, eller hvis der er tale om en nyetablering.

Til stk. 2

Der foreslås en lempelse af beliggenhedskravene i *stk. 2, nr. 1*, idet den nugældende afstandsgrænse på 1 km for dyrkningsjorder hæves til 2 km. Lempelsen har sammenhæng med, at arealgrænsen foreslås hævet. En forøgelse af afstandsgrænsen til 2 km skønnes ikke at medføre væsentlige driftsmæssige ulemper. Afstanden regnes som hidtil ad den benyttede vej fra bygningerne til de enkelte jordlodder, der tillægges ejendommen.

Hvis der er tale om suppleringsjord af en landbrugsejendom, hvor bygningerne er fraskilt, regnes afstanden til suppleringsjorden dog ad bestående vej til ejendommens hovedlod (uden bygninger).

Fraskillelse af bygninger på ejendom nr. 2 efter den nye bestemmelse i § 8, stk. 4, ændrer således ikke mulighederne for senere suppleringsjord af denne ejendom. Dette gælder også situationer, hvor en nabo gør krav på fortrinnsstilling til suppleringsjord med henblik på sammenlægning med en landbrugsejendom, hvor bygningerne er tilladt fraskilt, jf. § 13, stk. 3, nr. 2.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 2*, der tager sigte på at hindre en uheldig opdeling for driften, opretholdes uændret som i den gældende lov.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 3*, om en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling er en videreførelse af de hidtil gældende regler.

Kravet om jordbrug som væsentligste erhverv foreslås ophævet i forbindelse med køb af suppleringsjord, ligesom det også ophæves ved køb af ejendom nr. 2. Der er tale om en forenkling af administrationen samtidig med, at deltidslandmænds adgang til jordsuppleringsjord lettes.

Bopælskravet ved køb af suppleringsjord er ikke til hinder for, at en landbrugsejendom uden bygninger kan suppleres, når ejeren har fast bopæl på en anden landbrugsejendom, som han ejer. Det er dog en forudsætning, at ejendommen ligger inden for en vejafstand på 10 km, jf. reglerne i § 16, stk. 4, ved køb af ejendom nr. 2.

Selskaber, der frit kan erhverve en landbrugsejendom efter reglerne i § 20, stk. 1, kan også erhverve suppleringsjord. Det samme gælder fællesskaber (andelsbrug m.v.), der omfattes af reglerne i § 18 a, stk. 2.

For personer og selskaber, der ejer flere landbrugsejendomme, ændres reglerne, således at der altid vil kunne erhverves suppleringsjord indtil en arealgrænse på 250 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke, i det omfang ansøgeren har behov for jorden for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggen-
de.

Den hidtil gældende arealgrænse på 100 ha, der angår arealer, som de pågældende i forvejen ejer, har i nogle situationer vist sig uhensigtsmæssig. Den nye arealgrænse svarer til almindelig praksis, hvorefter en person, der ejer to landbrugsejendomme, normalt kan supplere begge ejendomme op til den gældende arealgrænse ved sammenlægning.

Til stk. 3

Reglerne om *fortrinnsstilling til suppleringsjord* foreslås ændret, idet den nugældende arealgrænse på 50 ha hæves til 70 ha. Reglerne, der hidtil har været indeholdt i stk. 1, 2. pkt., overføres til et nyt stk. 3.

Samtidig foreslås, at naboers fortrinnsstilling til suppleringsjord ikke skal kunne gøres gældende i det omfang, *ansøgeren* selv har behov for jorden for at skabe harmoni i sin bedrift. Denne bestemmelse er ny, og foreslås indføjet på baggrund af, at kravet om harmoni mellem husdyr og jordtilliggende på den enkelte bedrift er rettet mod både små og store bedrifter. På bedrifter med mere end 120 dyreenheder stilles der skærpede krav til opbevaringskapacitet og krav om egentlig miljøgodkendelse. Det forekommer derfor rimeligt, at der ikke skal kunne gøres fortrinnsstilling gældende over for en sådan bedrift, når ejeren ønsker at erhverve suppleringsjord som følge af manglende harmoni i sin bedrift. Ejeren kan herefter supplere sin *bedrift* (en eller flere landbrugsejendomme, som han ejer) efter reglerne i stk. 1, uden at ejere af mindre ejendomme kan gøre en fortrinnsstilling gældende.

Ved sammenlægning har ansøgeren ret til at supplere den enkelte *ejendom* op til 70 ha, uden at andre kan gøre krav på suppleringsjord. Dette gælder også, hvis ansøgeren f.eks. ejer to landbrugsejendomme.

Naboernes fortrinnsstilling skal fortsat kun kunne gøres gældende, i det omfang en nabo har behov for og ønsker at købe jorden for at skabe harmoni i sin bedrift og dermed kunne opfylde kravene efter miljølovgivningen om husdyrhold og udbringning af gødning. Ved bedømmelsen af en eventuel fortrinnsstilling vil bestående husdyrhold og driftsbygninger bli-

ve lagt til grund, hvorimod påtænkte besætningsudvidelser ikke vil kunne indgå i vurderingen.

For så vidt angår bedrifter, hvor den animalske produktion forestås af et selskab, medens landmanden forestår driften af ejendommens jorder, henvises til bemærkningerne til nr. 21.

Fortrinsstillingen for bedrifter med en væsentlig specialproduktion, f.eks. gartnerier, planteskoler, bærproduktion, frugtplantage m.v., der har behov for suppleringsjord for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende, foreslås opretholdt uændret.

Det er som hidtil en forudsætning, at naboen opfylder betingelserne for erhvervelse af suppleringsjord, og at betingelserne for sammenlægning i øvrigt er opfyldt.

Det foreslås dog, at fortrinsstilling fortsat kun skal kunne gøres gældende, hvis jorderne ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på naboens ejendom, jf. bemærkningerne til stk. 2, nr. 1.

Det er endvidere en forudsætning, at naboen ikke ved suppleringen vil blive ejer af mere end 70 ha. Denne bestemmelse svarer til de nugældende regler for fortrinsstilling.

Det er i øvrigt hensigten i forbindelse med gennemførelsen af regler for administrationen af loven at fastsætte nye regler for fremgangsmåden ved undersøgelsen af, om naboer har behov for og gør krav på en fortrinsstilling til suppleringsjord. De nugældende regler, hvorefter ansøgeren skal indhente naboerklæringer om suppleringsjord, påtænkes ændret, således at ansøgeren i stedet skal sørge for, at fortrinsreglerne om suppleringsjord tilgodeses ved annoncering i det pågældende lokalområde.

De naboer, der mener at kunne gøre krav på suppleringsjord, må derefter inden en frist på 4 uger henvende sig til den lokale jordbrugskommission og i øvrigt optage forhandling om køb med ejeren af jorden.

Til stk. 4

Efter forslaget's stk. 4 skal der ved arealgrænserne i stk. 1-3 ikke medregnes nærmere definerede arealer, der normalt ikke indgår i landbrugsdrift.

Ved de nævnte arealgrænser kan fradrages skovarealer, der er tilplantet og pålagt fredskovspligt, og arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi, f.eks. søarealer, strandarealer, moser, heder og lignende. Arealer, der udgør en naturlig bestanddel af en landbrugsejendom, f.eks. arealer, der anvendes som læbælter, hegn, diger, markveje, grøfter, vandhuller, bebyggede arealer, gårdsplads, have og lignende, kan derimod ikke fradrages.

De nævnte bestemmelser finder også anvendelse

ved erhvervelse af landbrugsejendomme, jf. forslaget's § 16, stk. 4.

Til stk. 5

Det foreslås i *stk. 5, nr. 1*, at afstandsgrænsen på 2 km i *stk. 2, nr. 1*, kan fraviges indtil 3 km.

Bestemmelsen har karakter af en rammebestemmelse, hvorefter der i almindelighed vil kunne forventes meddelt tilladelse til sammenlægning inden for en afstandsgrænse på 3 km, medmindre særlige forhold taler imod det.

Ved vurderingen vil der bl.a. kunne tages hensyn til, om der i området er en stærk efterspørgsel efter suppleringsjord til sammenlægning med bestående landbrug. Bestemmelsen giver grundlag for, at de lokale jordbrugskommissioner kan tilrettelægge en smidig administrationspraksis.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til rammebestemmelsen i § 9, stk. 3, nr. 1, i forslaget's nr. 18.

Efter *stk. 5, nr. 2*, kan der også tillades sammenlægning i videre omfang end efter reglerne i *stk. 1-3*, herunder bl.a. overskridelse af arealgrænserne, når forholdene taler for det.

Ved vurderingen af, om tilladelse kan gives, kan der som hidtil tages hensyn til forholdene i den konkrete situation, herunder navnlig jordernes bonitet og ejendommenes beboelses- og driftsbygninger.

Til stk. 6

Bestemmelsen tager sigte på en forenkling af behandlingen af udstykningssager, således at visse ansøgninger om udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme kan gennemføres på grundlag af en erklæring fra en landinspektør, dvs. uden at der skal fremsendes ansøgning til jordbrugskommissionen.

Til nr. 25

Henvisningen i § 14 til § 8, stk. 3 og 4, præciserer, at der ved udstykning af en bestående landbrugsejendom både kan være tale om oprettelse af en ny selvstændig landbrugsejendom med byggepligt, jf. § 8, stk. 3, og om oprettelse af en ny selvstændig landbrugsejendom uden bygninger, jf. § 8, stk. 4. Se bemærkningerne til nr. 15-17.

Til nr. 26

De gældende regler i § 16 om personers erhvervelse af landbrugsejendomme i fri handel angiver med forskellige erhvervelsesbetingelser en opdeling af landbrugsejendomme i tre kategorier (*stk. 1-3*):

- 1) over 30 ha, typisk heltidsbrug, med strengt uddannelseskraav,

- 2) mellem 15 ha/grundværdi 179.000 kr. og 30 ha, typisk deltidsbrug, med lempet uddannelseskra-
v, og
3) under 15 ha/grundværdi 179.000 kr., typisk fritidslandbrug, uden krav om uddannelse og egen drift.

Ved erhvervelse af ejendom nr. 2 efter § 16, stk. 4, stilles tillige krav om jordbrug som væsentligste erhverv, højst 5 km afstand mellem de to ejendomme samt krav om, at ejendommenes samlede areal ikke må overstige 50 ha.

Såfremt den senest erhvervede ejendoms areal overstiger 30 ha, gælder et strengt uddannelseskra-
v. Er arealet på 30 ha eller derunder, gælder et lempet uddannelseskra-
v.

Hvis ejendommenes areal tilsammen overstiger 50 ha, udløses en fortrinsstilling til suppleringsjord for nærliggende mindre ejendomme med miljøproble-
mer.

Som omtalt i de almindelige bemærkninger, afsnit D, er der behov for at lempe lovens betingelser for erhvervelse af landbrugsejendomme. De nugældende regler har givet anledning til en u hensigtsmæssig administration af et stort antal ansøgninger om fravigelse af lovens areal- og grundværdigrænser, jf. nærmere afsnit 3 og 7 i delrapport 2 »Struktur og ejerfor-
mer«.

Der har især vist sig behov for en fravigelse af uddannelseskra-
vene, idet en betydelig del af ejendomme mellem 15 ha og 30 ha efterspørges af personer med tilknytning til andre erhverv. Der er ofte tale om personer, der har haft en vis tilknytning til landbrug, og som ønsker at erhverve en landbrugsejendom til deltids- eller fritidslandbrug.

Reglerne vedrørende erhvervelse af ejendom nr. 2 har også vist sig begrænsende for udviklingen af en hensigtsmæssig bedriftsstruktur, idet større produktionenheder inden for såvel husdyrbrug som planteavlbrug forudsætter en langsigtet tidshorisont for investeringer, der ikke kan baseres på tilforpagtning af jorder. Afstandsgrænsen på 5 km har ikke kunnet rumme den ønskede strukturudvikling, og bygningskravet er ofte til hinder for en hensigtsmæssig udnyttelse af bygninger, der er overflødige for landbruget.

På baggrund heraf foreslås en lempelse, således at der ved erhvervelse af ejendom nr. 1 ikke længere stilles krav om uddannelse og egen drift ved landbrugsejendomme under 30 ha.

Ved erhvervelsesreglerne opdeles landbrugsejendomme herefter af arealgrænsen på 30 ha i to kategorier, jf. nedenfor i bemærkningerne til stk. 1 og 2.

Ved erhvervelse af ejendom nr. 2 foreslås en lempelse af afstandsgrænsen og arealgrænsen i overensstemmelse med de tilsvarende regler ved samdrift og sammenlægning. Samtidig foreslås, at kravet om

jordbrug som væsentligste erhverv ophæves, jf. nærmere i bemærkningerne til stk. 3.

Kravene til alder, statsborgerskab og fast bopæl videreføres uændret i alle erhvervelsessituationer, såvel § 16 som §§ 17-18a. Specielt med hensyn til bopælskravet bemærkes, at en videreførelse af den hidtidige, restriktive dispensationspraksis må anses som en nødvendig forudsætning for, at loven kan medvirke til at bevare befolkningsgrundlaget i landdistrikterne.

De foreslåede ændringer skal medvirke til en friere tilpasning af ejendoms- og bedriftsstrukturen og tilgode se en udvikling af de egentlige produktionsbedrifter samtidig med, at et stort antal brug videreføres som deltids- eller fritidslandbrug.

Det er vigtigt at sikre etableringsmuligheder for landmænd med en landbrugsmæssig uddannelse. Efterspørgslen fra disse landmænd retter sig mod ejendomme, der er egnede til heltids- eller deltidsbrug, fortrinsvis ejendomme over 30 ha. Det er også vigtigt, at der sker en tilgang til landbruget af kvalificerede personer med andet erhverv, der ofte har interesse i at erhverve mindre brug, der er egnede til deltidsbrug.

Med en arealgrænse på 30 ha vil ca. ¼ af alle landbrugsejendomme kunne erhverves uden uddannelseskra-
v. Disse ejendomme omfatter ca. 45 pct. af det samlede landbrugsareal. Hertil kommer, at ejendomme over 30 ha fortrinsvis efterspørges af landmænd, der opfylder uddannelseskra-
vene.

Ændringerne medfører således en betydelig forenkling af administrationen, idet antallet af dispensations-
sager reduceres ganske betydeligt, jf. i øvrigt bemærkninger til forslag nr. 31.

Til stk. 1-4

For ejendomme over 30 ha, der generelt må antages egnede som heltidsbrug, foreslås i *stk. 1* bevaret et uddannelseskra-
v, der i al væsentlighed forudsættes at svare til det nugældende for ejendomme over 30 ha.

Kravet om egen drift opretholdes uændret, idet det falder naturligt sammen med de hensyn, der ligger bag uddannelseskra-
vet.

Efter *stk. 2* foreslås uddannelseskra-
vet og kravet om egen drift ophævet for ejendomme mellem 15 ha og 30 ha, således at landbrugsejendomme under 30 ha – udover de almindelige krav til alder og statsborgerskab – kan erhverves alene med opfyldelse af bopælskravet.

Ophævelsen af det lempede uddannelseskra-
v medfører dels lettere etableringsmuligheder for deltidslandmænd, dels en administrativ forenkling, idet der herefter kun er tale om ét sæt uddannelseskra-
v. Bortfaldet af kravet om egen drift indebærer, at jorderne fra en nyerhvervet ejendom frit kan bortforpagtes,

hvilket vil kunne medvirke til en smidig strukturtilpasning ved delforpagtninger.

I *stk. 3* foreslås reglerne om erhvervelse af ejendom nr. 2 lempet. Afstandsgrænsen foreslås hævet fra 5 km til 10 km i overensstemmelse med de foreslåede ændringer ved samdrift i § 9, stk. 1. Arealgrænsen på 50 ha foreslås hævet til 70 ha i overensstemmelse med de foreslåede ændringer ved sammenlægning i § 13, stk. 3.

Kravet om jordbrug som væsentligste erhverv ophæves for at tilgodese deltidslandmænd og for at forenkle administrationen. I konsekvens heraf bortfalder kravet også for erhververe, som i henhold til gældende lov er forpligtet til at opfylde dette krav.

Samtidig ophæves uddannelseskravet og kravet om egen drift i situationer, hvor de to ejendommers samlede areal er under 30 ha.

Med hensyn til fraskillelse af bygninger på ejendom nr. 2 henvises til bemærkningerne til § 8, stk. 4, jf. forslag nr. 16. Vedrørende dispensation fra arealgrænsen på 70 ha henvises til bemærkningerne til § 18, stk. 6, jf. forslag nr. 31.

I *stk. 4* foreslås, at erhververen i forbindelse med erhvervelse af en landbrugsejendom efter § 16 umiddelbart skal kunne fratække visse arealer, der ikke medregnes ved arealgrænsen på 30 ha, herunder skovarealer og arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi, jf. § 13, stk. 4.

En fravigelse af arealgrænserne i denne situation vil således ikke kræve en egentlig myndighedsbehandling. Som dokumentation for de arealer, der kan fratækkes, kan f.eks. vedlægges en attest udfærdiget af en landinspektør eller en erklæring fra jordbrugskommissionen.

Til nr. 27

Den foreslåede ændring i § 17, *stk. 1*, er en præcisering af bestemmelsens indhold, der i visse tilfælde har kunnet give anledning til tvivl.

De lempelige regler i §§ 17 og 17a for erhvervelse ved arv og i familiehandler forudsættes i øvrigt videreført uændret.

Til nr. 28

Den foreslåede ændring i *nr. 1* skal åbne mulighed for arveoverdragelse i situationer, hvor en ægtefælle f.eks. har arvet ejendommen fra sin ægtefælle, men ikke har ejet ejendommen i 3 år inden sin død.

Kravet om, at arveladerens adkomst skal have været tinglyst og endelig, udgår, idet dette krav ikke er en gyldighedsbetingelse for adkomsten.

Ændringen i *nr. 2* er af redaktionel karakter.

Til nr. 29

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til nr. 30

De foreslåede ændringer er analoge med ændringerne i forslaget nr. 28.

Til nr. 31

Til § 18

§ 18 angiver en række muligheder for opnåelse af dispensation.

Som omtalt i bemærkningerne til nr. 26 er der i § 16 foreslået en række lempelser, der vil medføre, at der fremover i langt de fleste tilfælde vil kunne disponeres på grundlag af lovbestemmelserne.

Der vil dog fortsat være behov for, at lovens minimumsbestemmelser kan fraviges i en række situationer, hvor forholdene taler for det.

Arealgrænsen på 30 ha og uddannelseskravet giver ikke umiddelbart en opdeling, der svarer til efterspørgslen af landbrugsejendomme. Uddannelseskravet giver landmænd med en landbrugsmæssig uddannelse en fortrinnsstilling ved erhvervelse af ejendomme over 30 ha. Tilgangen af unge med landmandsuddannelse og finansieringsproblemer for de allerede etablerede landmænd må dog antages at medføre behov for en vis tilgang til landbruget fra andre erhverv, også for ejendomme over arealgrænsen på 30 ha.

Det foreslås i *stk. 2, nr. 1*, at arealgrænsen på 30 ha kan fraviges, således at ejendomme op til 50 ha kan erhverves uden uddannelseskrav. Bestemmelsen har karakter af en rammebestemmelse, hvorefter der i almindelighed vil kunne forventes meddelt tilladelse til erhvervelse af en landbrugsejendom på indtil 50 ha uden krav om landbrugsmæssig uddannelse, medmindre særlige forhold taler imod det.

Ved vurderingen vil der bl.a. kunne tages hensyn til, om der i området er en stærk efterspørgsel efter landbrugsejendomme i denne gruppe fra personer, der opfylder uddannelseskravene eller efter supplementjordi til sammenlægning med bestående landbrug. Bestemmelsen giver grundlag for, at de lokale jordbrugskommissioner kan tilrettelægge en smidig administrationspraksis.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til rammebestemmelsen i § 9, stk. 3, nr. 1, i forslaget nr. 18.

Stk. 2, nr. 2, er en videreførelse af den nugældende *stk. 2*. Bestemmelsen udtrykker, at de uddannelseskrav, der fastsættes i henhold til loven, ikke er udtømmende, og at der i visse situationer kan være behov for at fravige disse. Bestemmelsen kan også anvendes ved erhvervelse af ejendomme, der overstiger arealgrænsen på 50 ha.

Ved en konkret vurdering af erhververens baggrund kan der gives tilladelse til erhvervelse, når erhververen ved tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse har landbrugsmæssige kvalifikationer, der svarer til de generelle uddannelseskra-
v.

Der kan også tages hensyn til karakteren af den pågældende ejendom, herunder om den er egnet til specialproduktion, eller om den har en særlig karakter, hvor uddannelseskra-
vet kan fraviges, f.eks. ved bestyrerreglen, jf. nedenfor. Der kan således ske en samlet vurdering af forholdene i den konkrete situation.

Bestemmelsen forudsættes som hidtil anvendt på personer, der har været beskæftiget ved praktisk landbrug, pelsdyravl, hjorteavl eller andre specielle produktionsformer. Den kan også anvendes på personer, der i form af uddannelse eller erhvervmæssig beskæftigelse fra udlandet, har kvalifikationer, der svarer til de generelle uddannelseskra-
v.

Bestemmelsen kan endvidere anvendes ved ejendomme af en ganske særlig karakter, hvor driften af ejendommen kan begrunde en anden uddannelse end en traditionel landbrugsmæssig uddannelse. Der kan f.eks. være tale om ejendomme med særlig store arealer af marginal jordbrugsmæssig værdi eller med bygninger af særlig kulturel værdi m.v., der stiller store krav til vedligeholdelse. Erhvervelse af sådanne ejendomme kræver ofte en særlig økonomisk baggrund, og det kan være vanskeligt at finde kvalificerede købere med en landbrugsmæssig baggrund.

Den nugældende dispensationspraksis vedrørende fravigelse af uddannelseskra-
vet ved anvendelse af den såkaldte bestyrerregel forudsættes endvidere opretholdt uændret. Der er tale om en restriktiv praksis, hvor der bl.a. lægges vægt på, at driften kan give beskæftigelse til mindst 2 personer, og at der findes bolig på ejendommen til såvel erhververen som bestyren.

Stk. 3 foreslås ændret, således at bestemmelsen mere fyldestgørende udtrykker dispensationspraksis.

Det er således præciseret, at tilladelse til besiddelse af mere end to landbrugsejendomme også kan gives på betingelse af, at ejeren afhænder en af sine andre ejendomme. I disse situationer vil der, ligesom ved suppler-
ing af ejendomme, kunne blive tale om en fortrinsstilling for ejere af nærliggende landbrugsejendomme, jf. reglerne i forslaget's stk. 6.

Der kan normalt ikke forventes tilladelse til varig besiddelse af mere end 2 landbrugsejendomme. Ved bedrifter med en stor animalsk produktion må en bedriftsudvidelse i stedet ske ved erhvervelse af supple-
ringsjord til sammenlægning efter § 13 eller ved tilforpagtning efter § 9, stk. 1, jf. §§ 11 og 12.

Bestemmelsen i stk. 3 må tillige ses i sammenhæng med forslaget's stk. 5, nr. 2, der tager sigte på at modvirke godssamling ved at hindre en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling, jf. også § 13, stk. 2, nr. 3.

Afstandsgrænsen på 10 km forudsættes – ligesom den nugældende 5 km grænse – kun fraveget i ganske særlige tilfælde. Der lægges efter stk. 5, nr. 2, vægt på at modvirke en uhensigtsmæssig driftsstruktur ved besiddelse af ejendomme, der ligger uhensigtsmæssigt for samdrift. Der åbnes ikke adgang til en lempelig praksis vedrørende 10 km-grænsen, således som det er tilfældet ved forpagtning og samdrift i forslaget's § 9, stk. 3, nr. 1.

Stk. 4 er uændret, og i *stk. 5* udgår bestemmelsen i nr. 3 om statsborgerskab. Bestemmelsen udtrykker ikke mere end det, der allerede fremgår af erhvervelsesreglerne i §§ 16-17a og 18a. Efter gældende praksis meddeles normalt tilladelse til erhvervelse til statsborgere fra de nordiske lande og endvidere til andre statsborgere med en fast tilknytning til Danmark. Denne praksis forudsættes videreført uændret.

Stk. 6 omhandler reglerne om naboers fortrinsstilling til suppleringsjord ved køb af ejendom nr. 2. Reglerne er formuleret således, at de i videst muligt omfang svarer til de tilsvarende regler om suppler-
ing i § 13, jf. bemærkningerne til nr. 24.

Der er dog fortsat den forskel, at fortrinsstillingen ved køb af ejendom nr. 2 indtræder, når arealet af ejere-
ns samlede fremtidige jordtilliggende overstiger 70 ha, medens fortrinsstillingen ved sammenlægning indtræder, når den enkelte ejendom suppleres op over 70 ha, jf. bemærkningerne til § 13, stk. 3.

På grund af, at der efter de foreslåede ændringer i § 13 ikke længere gælder begrænsninger med hensyn til nedbringelse eller nedlægning af landbrugsejendomme, kan fortrinsstillingen i visse situationer gøres gældende i videre omfang end efter de nugældende regler.

Der kan herefter fraskilles jord til suppler-
ing af nærliggende landbrugsejendomme, således at »ejendom nr. 2« nedbringes under den hidtidige nedlægningsgrænse (»bevaringsværdig driftsenhed«) eller nedlægges ved fraskillelse af hele dens jordtilliggen-
de. Hvis »ejendom nr. 2« drives med en væsentlig animalsk produktion, vil der dog fortsat kunne tages hensyn til denne ejendoms behov for jord for at tilgode-
se miljøreglerne.

Til § 18a

Anpartsreglerne i *stk. 1* er uændrede. Anpartserhvervelse vil herefter fortsat kun være tilladt inden for en nærmere bestemt familiekreds, jf. dog stk. 2

De nugældende bestemmelser i *stk. 2* om de såkaldte andelsbrug, hvorefter hver anpartshaver skal

deltage i driften og have bopæl på eller ved ejendommen ændres, således at personer kan optages som anpartshavere, hvis de enten bebor ejendommen eller deltager i den daglige drift.

Ifølge de nugældende regler skal mindst $\frac{2}{3}$ af anpartshaverne opfylde det strenge uddannelseskra-
v, hvis ejendommen overstiger 30 ha, og ellers det lem-
pede uddannelseskra-
v (også hvis ejendommen er mindre end 15 ha). Dette foreslås ændret, således at mindst én anpartshaver skal opfylde det uddannelseskra-
v, som er fastsat for ejendomme af den pågæl-
dende størrelse og i øvrigt opfylde landbrugslovens krav for personlig erhvervelse, herunder bl.a. bo-
pælskravet. Samtidig stilles der krav om, at den på-
gældende ejer en anpart på $\frac{1}{2}$ eller derover af ejen-
dommen.

Lempelsen i reglerne vedrørende sameje er be-
grundet i, at de personer, der har en naturlig, daglig tilknytning til ejendommen, som beboere eller ar-
bejdstagere på denne, kan optages som medejere.

Der er fortsat ingen begrænsninger i antallet af an-
partshavere, bortset fra den praktiske begrænsning, der ligger i bopælskravet eller i kravet om, at anparts-
haverne skal deltage i den daglige drift. Kravet om, at anparts-
haverne, der ikke bebor ejendommen, skal del-
tage i den daglige drift, medfører, at også ejendomme under 30 ha skal drives af fællesskabet, idet anparts-
haverne ikke kan opfylde kravet om at deltage i ejen-
dømmens drift, hvis den er bortforpagtet. Endvidere forudsættes det, at de anpartshavere, der skal deltage i driften, deltager i et ikke uvæsentligt omfang set i forhold til ejendommens drift og størrelse.

Ændringen i stk. 2 betyder, at bestemmelsen ikke længere alene omfatter de såkaldte andelsbrug. Be-
stemmelsen omfatter nu også egentlige bofællesska-
ber. Herefter kan papirløse samlevere erhverve en landbrugsejendom i fællesskab, hvilket efter de eksis-
terende regler forudsætter dispensation. Et ikke ubetydeligt antal dispensationssager forsvinder her-
ved.

Anpartshaverne må ikke i forvejen være ejere eller medejere af en anden landbrugsejendom. For at lige-
stille kredsen af anpartshavere med enejere af land-
brug, foreslås det i et nyt *stk. 3*, at andelsbruget som sådan skal kunne erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom under iagttagelse af lovens øvrige regler herom.

I et nyt *stk. 4* hjemles landbrugsministeren mulig-
hed for at fastsætte særlige regler for fællesskabers ejerskab af flere ejendomme. I stedet for at 2 eller fle-
re landmænd etablerer et samarbejde i form af grup-
pelandbrug, jf. § 10, ønskes samarbejdet måske eta-
bleret ved fælles ejerskab af hver enkelt ejendom. Der

kan derfor opstå behov for særlige regler om fælles-
skabers eje af flere ejendomme (op til 5-7).

Ændringen i *stk. 5*, tidligere *stk. 3*, er foranlediget af de ændrede selskabsregler, hvorefter landbrugslo-
vens erhvervsregler knyttes til personer, der sid-
der inde med stemmemajoriteten i selskabet. I øvrigt er ændringerne rent redaktionelle.

Dispensationsbestemmelsen i *stk. 6*, tidligere *stk. 4*, er uændret og vil fortsat blandt andet skulle benyttes i sager om overdragelse af anpartar erhvervet under den tidligere gældende lovgivning. Det må fortsat her være det overordnede hensyn, at der ikke ved fremtidige overdragelser sker yderligere opdelinger af ejen-
domsretten til den enkelte landbrugsejendom.

Dispensationsbestemmelsen vil endvidere kunne benyttes i sager, hvor en kreds af landmænd ønsker at etablere et samarbejde i form af fællesje af flere ejen-
domme (op til 5-7), jf. *stk. 4*.

Til nr. 32

Forslaget er en konsekvens af den foreslåede æn-
dring af §§ 13 og 16, hvorefter kravet om jordbrug som væsentligste erhverv foreslås ophævet.

Til nr. 33

Det er hovedreglen i den gældende landbrugslov, at selskaber ikke kan erhverve eller forpagte land-
brugsejendomme. Reglen er af ret ny dato, idet den blev indført ved den såkaldte institutionslov i 1957. Baggrunden har været ønsket om at fremme det per-
sonlige eje, frygten for koncentration af landbrugs-
jord på få hænder og for, at landbrugsjord varigt kun-
ne blive bragt ud af omsætningen.

Selskabsformen er almindeligt udbredt i det øvrige erhvervsliv og har nærmest været af vital betydning for industriens og handelens udvikling.

Selskabsformen vil kunne tænkes at give land-
brugserhvervet mulighed for at få tilført ansvarlig ka-
pital, hvilket også kan betragtes som en alternativ fi-
nansieringsform. Endvidere kan selskabsformen tænkes at være forbundet med skattemæssige fordele og begrænse ejerens risiko. Disse forhold kan alt i alt tænkes at være med til at lette generationsskiftet på en landbrugsejendom.

Dog er der i landbruget en mere end hundredårig tradition for selvejet. Den ret til selvbestemmelse og følelsen af frihed, der er forbundet hermed, har været og er vel stadig af afgørende betydning for landman-
dens selvoplevelse og sociale status. Imidlertid må det erkendes, at de krav, landmanden idag skal hono-
rere, stiger i takt med bedrifternes størrelse og med driftsformernes kompleksitet.

Det er derfor tanken at give den moderne profes-
sionelle landmand muligheden for at vælge den ejer-

F. t. l. vedr. landbrugsejendomme m.m.

form/finansieringsform, som passer til hans ønsker, mål, temperament og til bedriften. Det foreslås derfor i § 20, at landbrugsloven udover at skulle give bedre mulighed for bl.a. andelsbrug og gruppelandbrug og så skulle kunne give mulighed for selskaber til at erhverve landbrugsejendomme. Forslaget er begrænset til at omfatte aktieselskaber og anpartsselskaber, som er nøje reguleret ved lov (henholdsvis lov nr. 433 af 18. juli 1988 med senere ændringer om aktieselskaber og lov nr. 434 af 18. juli 1988 med senere ændringer om anpartsselskaber) og har stor udbredelse.

Forslaget rummer mulighed for, at enkeltmandsejede selskaber, familieejede selskaber og selskaber med fremmede investorer kan erhverve landbrugsejendomme. Ifølge forslaget er det dog en forudsætning, at en person, der selv direkte ville kunne stå som ejer af ejendommen, skal være deltager i selskabet og have stemmemajoritet i dette. Forslaget er således egnet til at sikre, at en person, der forestår den daglige drift og bor på ejendommen med sin familie, udøver den afgørende indflydelse på bedriften, og forslaget er på denne måde ikke afgørende i strid med selvejersprincippet.

Det anses for ubetænkeligt at lade selskaber erhverve landbrugsejendomme, når ejer kredsen i det enkelte selskab begrænses til én person, der selv direkte vil kunne erhverve ejendommen, eller i forvejen hidtil har stået som lovlig ejer af ejendommen, eller når ejerkredsen er en sådan person med familie. Her skal ved familie nærmere forstås den kreds, der er nævnt i § 18a, stk. 1, nr. 1: ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie.

Når der udover sådanne aktie- og anpartsselskaber er registreret etablering af 500 aktie/anpartsselskaber, vil landbrugsministeren tage initiativ til en vurdering af erfaringerne med disse nye ejerformer og i givet fald fremsætte forslag til ændringer.

Udover aktie- og anpartsselskabers adgang til under visse nærmere fastsatte betingelser frit at kunne erhverve adkomst på landbrugsejendomme, foreslås der ingen større ændringer i det gældende sæt regler på området, hvorefter selskaber, fonde, sammenslutninger m.v. ikke har adgang til at erhverve landbrugsejendomme, medmindre der i særlige tilfælde kan gøres undtagelse herfra. Sådanne tilladelser gives navnlig i tilfælde, hvor hovedformålet er andet end landbrugsproduktion, såsom forsknings- og forsøgsvirksomhed, rekreative aktiviteter, råstofindvinding eller social og/eller pædagogisk virksomhed. Selskaber m.v. kan endvidere i nærmere afgrænsede tilfælde få tilladelse til at erhverve større væksthugartnerier og planteskoler.

Disse dispensationsregler foreslås affattet i én paragraf (forslagets § 21), hvorefter de nye regler for vis-

se selskabers frie adgang til erhvervelse af landbrugsejendomme i en selvstændig paragraf (forslagets § 20) indleder denne del af erhvervelseskapitlet. Herved er der skabt overensstemmelse med opbygningen af bestemmelserne for personers erhvervelse af landbrugsejendomme.

Til § 20

I *stk. 1* er fastsat den ufravigelige hovedregel, at stemmemajoriteten i aktieselskabet eller anpartsselskabet skal ejes af en person, der opfylder landbrugslovens erhvervelsesbetingelser, jf. §§ 16, 17, 17a og 18, eller hidtil har haft lovlig adkomst på den ejendom, der skal overgå til selskabseje. Hermed har man ikke afskåret landmænd, der lovligt besidder en landbrugsejendom i henhold til tidligere regler, eller som har opnået dispensation til erhvervelse af en landbrugsejendom, i at overgå til selskabseje.

Bestemmelsen er formuleret således, at aktie- og anpartsselskaber, der hidtil har haft lovlig adkomst på en landbrugsejendom, ikke berøres af de nye regler.

De i *stk. 1* fastsatte betingelser skal opfyldes i hele selskabets ejertid. Det betyder, at en person med stemmemajoriteten i selskabet undervejs kan skiftes ud med en anden person, der opfylder betingelserne i *stk. 1*, nr. 2.

En person, der i henhold til *stk. 1*, nr. 2, indtræder i et selskab, der har overtaget en landbrugsejendom, skal således bl.a. opfylde landbrugslovens betingelse om at tage fast bopæl på ejendommen. En person, der personligt uden at have opfyldt tidskravet for bopælspligten, har ejet en landbrugsejendom, der er overgået til selskabseje med ham som besiddende stemmemajoriteten, skal opfylde betingelsen om at tage fast bopæl på ejendommen ved at være pligtig at bo på ejendommen den resterende del af 8-års perioden. Når en deltager med stemmemajoriteten udskiftes, skal den ny deltager opfylde bopælsbetingelsen i de følgende otte år.

En anden af landbrugslovens betingelser for personlig erhvervelse er kravet om egen drift, der ikke kan honoreres af nogen i selskabet deltagende person, men som sådan skal opfyldes af selskabet, hvori typisk en landmand har den daglige driftsmæssige dispositionsret.

Der er ikke med bestemmelserne i landbrugsloven søgt nogen begrænsning i selskabsdeltagernes adgang til at indgå aktionæroverenskomster. Disse må dog ikke stride imod landbrugslovens bestemmelser eller selskabets vedtægter.

Med henblik på den omtalte vurdering af ordningen og for i øvrigt at lette kontrollen med omsætningen af aktier er det i *stk. 2* foreslået, at alle aktier skal

noteres på navn. Anparter noteres altid på navn. Det bemærkes, at selskabernes aktiebøger og anpartsfortegnelser er tilgængelige for offentlige myndigheder, jf. herved § 26, stk. 2, i aktieselskabsloven og § 15, stk. 3, i anpartsselskabsloven.

Efter *stk. 3* kan landbrugsministeren fastsætte nærmere regler om administrationen af de foreslåede selskabers adgang til at erhverve landbrugsejendomme. Erhvervelsen påregnes at kunne ske i forbindelse med afgivelse af erklæring.

Såfremt en deltager, der skal besidde stemmemajoriteten i et selskab, ikke umiddelbart opfylder erhvervelsesbetingelserne i §§ 16, 17 eller 17a eller ikke hidtil har haft lovlig adkomst på den landbrugsejendom, der ønskes erhvervet af selskabet, skal denne deltager ansøge jordlovsmyndighederne om at blive godkendt som en person, der efter § 18 ville kunne erhverve den pågældende landbrugsejendom, før selskabet efter § 20 kan erhverve denne ejendom.

Såfremt det konstateres, at et aktie- eller anpartsselskab ikke opfylder betingelserne i § 20 – f.eks. ved at stemmeflerheden ikke besiddes af en person, der opfylder betingelserne for personligt at være ejer af en landbrugsejendom – kan selskabet blive mødt med et genafhændelsespåbud på landbrugsejendommen, jf. bestemmelsen i § 27, stk. 1.

Det er i det hele taget hensigten, at disse selskaber i videst muligt omfang i lovgivningen skal sidestilles med personer, der erhverver og ejer landbrugsejendomme. Dette vil navnlig gælde støttelovgivningen for jordbrugserhvervene, men også for lovgivning, der henhører under andre ministerier.

Til § 21

Stk. 1 svarer til den gældende § 20, stk. 1, men er ændret redaktionelt. Herudover foreslås det, at bestemmelsen om, at landbrugsministeren skal meddele tilladelse til, at et selskab m.v. kan erhverve adkomst på en del af en landbrugsejendom, bortfalder.

Dette er begrundet med, at det er foreslået at bemyndige en og samme myndighed at administrere udstykningsreglerne og erhvervelsesreglerne. Tilladelsen til at erhverve en del af en landbrugsejendom kan kun gives i forbindelse med en tilladelse til udstykning. En sådan tilladelse efter landbrugsloven meddeles efter de gældende regler af Jordbrugsdirektoratet (tidligere af Matrikeldirektoratet) og indeholder samtidig en tilladelse til erhvervelsen, undtagen når erhververen er et selskab m.v., hvor erhvervelsestilladelsen efter de gældende regler meddeles af Jordlovsudvalget, jf. netop bestemmelsen i den gældende § 20.

Der findes ikke særlig grund til at behandle selskaber på anden måde end personer, da det må være for-

målet med erhvervelsen, der må tillægges afgørende vægt i disse sager, og der tinglyses som oftest – og altid, når det drejer sig om arealer i det åbne land – deklaration om, at ejendommen skal overgå til sammenlægning med en landbrugsejendom, hvis formålet med erhvervelsen ophører.

I *stk. 2, nr. 2*, henvises til de fællesskaber, der er omfattet af § 10. Der er ikke principielt tale om en ændring af den gældende regel, men der kan være tale om en udvidelse af interessekredsen i takt med, at § 10 lempes vilkårene for sådanne fællesskaber, se nr. 18.

I *stk. 2, nr. 3*, opretholdes det princip, at et andelsbrug m.v., jf. § 18a stk. 2, kan overgå til selskabsjeje, såfremt samtlige medejere af andelsbruget m.v. er deltagere i selskabet.

Til nr. 34

I et nyt *stk. 2* til § 24 foreslås det præciseret, at en ejer eller forpagter af en landbrugsejendom skal søge om tilladelse, såfremt betingelserne for ejerskabet eller forpagtningen på et tidspunkt ikke længere opfyldes. Tilladelsen skal søges inden 4 uger efter, at den manglende opfyldelse af reglerne er indtrådt. Den foreslåede bestemmelse er alene af teknisk og redaktionel karakter, og der tilsigtes ingen ændring af gældende praksis.

For de under § 20 omhandlede selskaber betyder det, at der skal ansøges om tilladelse til fortsat at bevare adkomst på ejendommen, såfremt den person, der har stemmemajoriteten, jf. bemærkningerne til § 20, udskiftes med en, der ikke opfylder betingelserne, eller såfremt samme person ikke længere selv opfylder betingelserne.

Til nr. 35

Den foreslåede ændring i § 25 er alene af teknisk og redaktionel karakter og foranlediget af de ændrede selskabsregler.

Til nr. 36

Den foreslåede ændring i § 26, *stk. 1*, er alene af redaktionel karakter og foranlediget af ændringerne i reglerne for selskaber i § 20.

Til nr. 37

Med hensyn til den hidtidige jordlovsadministration og baggrunden for de foreslåede ændringer henvises til de almindelige bemærkninger afsnit D, pkt. 5.

I § 30 foreslås nedsat en jordbrugskommission for hver amtskommune.

Jordbrugskommissionerne foreslås ledet af en person med juridisk kandidateksamen, hvis primære funktion forudsættes at være at påse den juridiske korrekthed af sagsbehandling og afgørelse.

Udpegning af de to øvrige medlemmer sker efter indstilling fra de stedlige foreninger under henholdsvis De danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger. Landbrugsministeren vil efter indstilling fra de to landsdækkende organisationer anmode det ene eller begge disse medlemmer om at varetage de opgaver, der hidtil har påhvilet jordbrugskommissionernes viceformænd i forbindelse med støttelovgivningen. De lokale organisationers indstillinger ved valg af kommissionsmedlemmer forudsættes derfor at ske i kontakt med de landsdækkende organisationer.

Det er hensigten, at landbrugsministerens adgang til at fastsætte nærmere regler for valg af kommissionsmedlemmerne skal anvendes til at fastsætte en række udfyldende regler, herunder at udpegningen sker for to år ved begyndelsen af 1. og 3. år af amtsrådets valgperiode. Amtsrådet vil ikke have mulighed for i løbet af 2-årsperioden at afskedige et medlem, der fortsat opfylder valgbarhedskriteriet. Genbeskikkelse kan finde sted. Aldergrensen for medlemmer af jordbrugskommissionerne forudsættes at være den hidtil efter udlånsloven gældende, 67 år. Medlemmerne skal være myndige og have bopæl i amtet.

Landbrugsministeren vil henstille til amtsrådene og landbrugets organisationer, at der tilstræbes en rimelig kønsfordeling i kommissionerne.

Landbrugsministeren gives mulighed for at fastsætte nærmere regler om kommissionernes virksomhed og om de kommunale myndigheders opgaver i denne forbindelse. Landbrugsministeren fastsætter, efter drøftelse med Amtsrådsforeningen i Danmark, forretningsordenen for jordbrugskommissionerne. Det vil endvidere blive fastsat, at kommissionen i visse tilfælde kan tiltrædes af en rådgivende sagkyndig inden for en specialproduktion, f.eks. gartnerivirksomhed.

Det vil desuden være nødvendigt at fastsætte nøjagtige regler for de enkelte jordbrugskommissioners stedlige kompetence. Princippet vil være, at en kommission behandler sager rejst af landmænd, der har bopæl i den pågældende amtskommune, samt sager rejst af ikke-landmænd vedrørende ejendomme, hvis beboelsesbygninger er beliggende i den pågældende amtskommune.

Når administrationen af landbrugsloven knyttes til den amtslige administration, sker dette for at sikre en koordinering med den øvrige arealforvaltning.

Hvis der sker en ændring af opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner, jf. bl.a. det igang-

værende udvalgsarbejde under Indenrigsministeriet (Opgavefordelingsudvalget), vil dette eventuelt kunne indebære en ændring af administrationen af landbrugsloven.

Til nr. 38

Forslagets § 30a indeholder bestemmelser om delegation af landbrugsministerens beføjelser, klageadgang m.v.

Det er hensigten, at jordbrugskommissionerne bemyndiges til at træffe alle konkrete afgørelser i enkeltsager, bortset fra sager om råstofindvinding efter § 7a, der fortsat vil ligge hos amterne. Foreligger der en særlig begrundelse, kan en sagskategori dog – evt. midlertidigt – holdes uden for denne delegation og afgøres af de kommunale myndigheder eller centralt.

Under hensyn til, at de dispositionsmuligheder, der umiddelbart følger af loven, allerede i sig selv er udtryk for en meget væsentlig liberalisering, vil tilladelser herudover kun kunne meddeles af kommissionerne i enighed. Det forudsættes imidlertid ikke, at kommissionerne vil anlægge en restriktiv praksis, men tværtimod at tilladelse vil blive givet, medmindre særlige omstændigheder taler imod. I nogle tilfælde kan jordbrugskommissionerne blive forelagt sager, hvor det umiddelbart kan konstateres, at tilladelse efter loven er uforuden. I så fald vil sagen være af rent ekspeditions-mæssig karakter. Er der derimod tale om en egentlig skønmæssig afgørelse – f.eks. erhvervelse af en ejendom med et dyrkningsegnet areal på 40 ha, uden at køber opfylder uddannelseskravet – har hvert medlem vetoret. Et sådant veto kan ikke indbringes for nogen højere instans, jf. nedenfor.

Klagefristen er uændret 4 uger. De klageberettigedes kreds følger af de almindelige forvaltningsretlige regler herom. Klagemuligheden begrænses til retsansværelsen, idet skønmæssige vurderinger af de faktiske forhold ikke er egnede til central afgørelse.

Til § 2

Udgifterne til Jordlovsudvalget, jordbrugskommissionerne og Jordbrugsdirektoratet afholdes ifølge udlånslovens § 35 af Jordfonden og bevilges på de årlige finanslove. Af tekniske grunde foreslås denne konstruktion opretholdt.

Til § 3

Der er alene tale om konsekvensændringer i udstykningsloven i forbindelse med ændringen af landbrugslovens § 12, hvorefter en del af en landbrugs-ejendom kan forpagtes eller lejes i op til 30 år.

Til § 4

Der er alene tale om konsekvensændringer i lov om frikommuner.

Til § 5

I *stk. 1* fastsættes lovens ikrafttræden til den 1. juli 1989. Loven forudsættes vedtaget senest i løbet af maj måned 1989, og den ønskes sat i kraft hurtigt derefter. Det forudsættes, at datoen eventuelt vil blive ændret i forbindelse med lovens vedtagelse.

De hidtidige bestemmelser i § 3a om landbrugsplanlægning opretholdes for de amter, der endnu ikke har afleveret den første landbrugsplan, der skal godkendes af landbrugsministeren.

I *stk. 2* bemyndiges landbrugsministeren til at fastsætte, hvornår de nye administrationsbestemmelser i §§ 30 og 30a skal træde i kraft. Dette forventes at ske pr. 1. januar 1990.

De efter udlånsloven nedsatte myndigheder må eventuelt opretholdes nogle måneder ind i 1990 med henblik på afslutning af de sager, der er indbragt i 1989, hvorfor landbrugsministeren i *stk. 3* bemyndiges til at fastsætte regler herom. Det er hensigten at anvende hjemmelen til at fastsætte, at medlemmerne af udvalget og kommissionerne kan blive siddende uanset overskridelse af aldersgrænsen på 67 år, idet udpegning af nye medlemmer ikke findes hensigtsmæssig.

I *stk. 4 og 5* findes de fornødne overgangsbestemmelser. Loven har på langt de fleste områder karakter af en betydelig liberalisering af de hidtil gældende

regler, og der vil derfor sjældent være tale om, at en ansøger er interesseret i at blive behandlet efter de hidtidige regler. På ganske enkelte punkter rummer lovforslaget dog konsekvensændringer, der kan medføre, at ansøgeren ønsker at blive behandlet efter de hidtidige regler. Dette gælder således tilfælde, hvor en nabo med en ejendom af areal mellem 50 og 70 ha er interesseret i suppleringsjord. Da retshandler bør kunne indgås i tillid til gældende lov, vil ansøgninger, der hviler på retshandler indgået før lovens ikrafttræden, som udgangspunkt blive behandlet efter de dagældende regler.

I det overvejende flertal af sager vil ansøgeren imidlertid blive bedre stillet efter de nye regler, og oftest vil der ikke være andre parter i sagen med modstående interesser. I disse tilfælde behandles en ansøgning efter de nye regler, ligesom en tidligere afgjort sag vil kunne genoptages til afgørelse efter den nye lov. Hvis retshandleren er indgået før lovens fremsættelse i folketinget, og en anden part i sagen, typisk en nabo med suppleringsønske, er stillet bedre efter de gældende regler, vil forholdene normalt ikke tale for anvendelse af de nye regler. Ansøgeren har måttet handle ud fra de tidligere gældende regler, og et retshåndhævelsessynspunkt taler imod at lade ansøgeren blive bedre stillet på bekostning af en nabo, alene fordi sagen er trukket i langdrag.

Stk. 6 og 7 er uændret i forhold til ændringsloven fra 1986, *stk. 4 og 5*, og fastslår, at lovligt bestående forhold kan opretholdes. En konflikt med de nye liberaliserede regler vil i øvrigt kun forekomme i ganske sjældne tilfælde.

Bilag 1

I dette bilag er lovbestemmelserne gengivet, som de vil fremtræde, hvis Folketinget vedtager lovforslaget uændret

*Med mindre skrift er
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

Ad § 1 (Landbrugsloven)

§ 2. ---

Stk. 2. Ved en landbrugsejendom forstås en ejendom, der i matriklen er noteret som en landbrugsejendom. Medmindre landbrugsministeren i særlige tilfælde fritager herfor, henregnes til en landbrugsejendom tillige arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen ved den seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi er vurderet under ejendommen. Der bortses dog fra arealer, der er tilfaldt fraskilt ejendommen efter 1. april 1980.

§ 2. ---

Stk. 2. Ved en landbrugsejendom forstås en ejendom, der i matriklen er noteret som en landbrugsejendom. Medmindre landbrugsministeren i særlige tilfælde fritager herfor, henregnes til en landbrugsejendom tillige arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen ved den seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi er vurderet under ejendommen. Der bortses dog fra arealer, der af landbrugsministeren er tilladt fraskilt ejendommen efter 1. april 1980.

§ 3. Landbrugsministeren lader foretage notering i matriklen som angivet i § 2 af ejendomme på 2 ha eller derover, såfremt mindst 2 ha af ejendommens jordtilliggende anvendes til landbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed, og ejendommen er forsynet med beboelsesbygning, hvorfra jorden drives af beboerne.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

§ 3. Landbrugsministeren foretager notering i matriklen som angivet i § 2 af ejendomme på 2 ha eller derover, såfremt mindst 2 ha af ejendommens jordtilliggende anvendes til landbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed, og ejendommen er forsynet med beboelsesbygning, hvorfra jorden drives af beboerne.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

§ 3a. Landbrugsministeren foretager klassificering af landbrugsjorden.

Stk. 2. På grundlag af den i stk. 1 nævnte klassificering gennemfører amtsrådet i samarbejde med kommunalbestyrelserne en planlægning til sikring af de i § 1 omhandlede formål, herunder navnlig til sikring af særlig værdifulde landbrugsområder. Planlægningen indgår i region- og kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Amtsrådet skal mindst en gang i hver valgperiode udarbejde og offentliggøre en redegørelse for planlægningen efter stk. 2. Amtsrådet skal i denne forbindelse tilkendegive, hvilke mål amtsrådet vil søge at opnå gennem planlægningen, samt hvorledes disse mål agtes opfyldt.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fastsætte regler for udarbejdelsen og indholdet af planlægningen efter stk. 2 og for fremgangsmåden efter stk. 3.

§ 3 a. Landbrugsministeren foretager klassificering af landbrugsjorden.

Stk. 2. På grundlag af den i stk. 1 nævnte klassificering udarbejder amtsrådene – inden for hovedstadsområdet hovedstadsrådet – i samarbejde med vedkommende kommunal-

bestyrelser planer for sikring af særlig værdifulde landbrugsområder. Planerne indgår i region- og kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte retningslinier for udarbejdelsen og indholdet af de i stk. 2 nævnte planer. Planerne skal godkendes af landbrugsministeren, der kan bestemme, at en godkendt plan skal revideres.

§ 4. ---

Stk. 2. Landbrugspligten kan ophæves på skovarealer over 35 ha, der er pålagt fredskovs- pligt.

Stk. 3. Ophævelse af landbrugspligt efter stk. 1 kan bl.a. betinges af, at det pågældende areal drives jordbrugsmæssigt, jf. § 7 a, stk. 1, indtil det tages i brug til andet formål, og at arealet på ny pålægges landbrugspligt og afhændes, hvis det ikke inden en nærmere fastsat frist på mindst 18 måneder er taget i brug til formålet. Pålæggelse af landbrugspligt kan i dette tilfælde ske, enten ved at ejendommen genoprettes som landbrugsejendom, eller ved at arealet afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

Stk. 4. Ophævelse af landbrugspligt kan ligeledes betinges af, at ejendommens øvrige jorder frastykkes ejendommen og sammenlægges med anden landbrugsejendom. Såfremt jorden agtes anvendt til skov eller til rekreative formål, kan tilladelsen bl.a. betinges af, at jorden tilplan- tes og pålægges fredskovspligt i henhold til skovloven, eller at jorden pålægges forpligtel- ser, der tager sigte på bevarelse af landskabelige værdier eller tilgodeser ordensmæssige og almene samfundsmæssige hensyn, herunder bl.a., at der sikres offentligheden adgang til arealerne. Såfremt jorden agtes anvendt til ud- nyttelse af råstofforekomster, kan der for tilla- delsen bl.a. stilles betingelser som angivet i § 7 a, stk. 4, sidste pkt.

Stk. 5. Ophævelse af landbrugspligten på en del af en landbrugsejendom ved udstykning kan bl.a. nægtes, når der ved udstykningen ønskes fraskilt beboelses- eller avlsbygninger, der hører til ejendommen, eller når resteje- dommen vil blive opdelt på uheldig måde for drif- ten.

Stk. 6. Når en landbrugsejendom ved ud- stykning eller på anden måde nedbringes un- der 2 ha, ophæves landbrugspligten, medmin- dre ejeren ønsker den opretholdt. Hvis ejen- dommen nedbringes under 0,5 ha, bortfalder landbrugspligten.

Stk. 7. Landbrugsministeren fastsætter regler om, at landbrugspligten kan bortfalde uden til- ladelse efter stk. 1 i forbindelse med udstykning m.v.

§ 4. ---

Stk. 2. Ophævelse af landbrugspligt efter stk. 1 kan bl.a. betinges af, at det pågældende areal drives jordbrugsmæssigt, jf. § 7 a, stk. 1, indtil det tages i brug til andet formål, og at arealet på ny pålægges landbrugspligt og af- hændes, hvis det ikke inden en nærmere fast- sat frist på mindst 18 måneder er taget i brug til formålet. Pålæggelse af landbrugspligt kan i dette tilfælde ske, enten ved at ejendommen genoprettes som landbrugsejendom, eller ved at arealet afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

Stk. 3. Ophævelse af landbrugspligt kan li- geledes betinges af, at ejendommens øvrige jorder, bortset fra en restparcel med ejendom- mens bygninger, frastykkes ejendommen og sammenlægges med anden landbrugsejen- dom. Restparcellen kan omfatte bygninger, gårdsplads, have og eventuelle andre mindre, tilgrænsende arealer uden væsentlig land- brugsmæssig betydning og må i almindelig- hed ikke overstige 0,5 ha. Såfremt jorden agtes anvendt til skov eller til rekreative formål, kan tilladelsen bl.a. betinges af, at jorden tilplan- tes og pålægges fredskovspligt i henhold til skovlovens § 4, eller at jorden pålægges for- pligtelser, der tager sigte på bevarelse af land- skabelige værdier eller tilgodeser ordensmæs- sige og almene samfundsmæssige hensyn, her- under bl.a., at der sikres offentligheden ad- gang til arealerne. Såfremt jorden agtes an- vendt til udnyttelse af råstofforekomster, kan der for tilladelsen bl.a. stilles betingelser som angivet i § 7 a, stk. 3, sidste pkt.

Stk. 4. Ophævelse af landbrugspligten på en del af en landbrugsejendom ved udstykning kan bl.a. nægtes, når der ved udstykningen ønskes fraskilt beboelses- eller avlsbygninger, der hører til ejendommen, eller når resteje- dommen vil blive opdelt på uheldig måde for drif- ten.

Stk. 5. Når en landbrugsejendom ved ud- stykning eller på anden måde nedbringes un- der 0,5 ha, bortfalder landbrugspligten.

D. Notering i matriklen

§ 5. Landbrugsministerens tilladelse til op-hævelse af landbrugspligt og til omlægning af jorder mellem landbrugsejendomme samt reglerne i medfør af § 4, stk. 7, og § 13, stk. 6, er grundlaget for forandringer i matriklens notering af ejendomme som landbrugsejendomme.

D. Notering i tingbogen m.m.

§ 5. Landbrugsministeren foranlediger, at der i tingbogen foretages notering overensstemmende med ejendommens notering i matriklen.

Stk. 2. Landbrugsministeren giver meddelelse til vedkommende kommunalbestyrelse om forandringer i matriklens notering af landbrugsejendomme og om fritagelse for landbrugspligt i medfør af § 2, stk. 2, 2. pkt.

§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne, jf. dog § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 1 og 2, og § 10. Ejendommen skal drives på forsvarlig erhvervsmæssig måde. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne regler for landbrugsejendommens forsvarlige erhvervsmæssige drift.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 2. En sådan dispensation kan bl.a. betinges af, at ejendommen eller ejendommens jorder bortforpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år.

§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne. Ejendommen skal drives på forsvarlig erhvervsmæssig måde. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne regler for landbrugsejendommens forsvarlige erhvervsmæssige drift.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 2. En sådan dispensation kan bl.a. betinges af, at ejendommens jorder bortforpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år, til samdrift med en anden landbrugsejendom, der drives af en person, der opfylder betingelserne i § 16,

stk. 1, eller at ejendommen i dens helhed bortforpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år, til en person, der opfylder betingelserne i § 11.

§ 7 a. Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug, skovbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse, herunder til udnyttelse af forekomster i jorden, såsom sten, grus, sand, ler, kridt og tørv, jf. dog stk. 2, nr. 1 og 2.

Stk. 2. Ejeren kan:

- 1) udnytte forekomster i jorden i begrænset omfang til eget brug eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret,
- 2) anvende eller tillade, at andre anvender en mindre del af ejendommen til begrænsede ikke-jordbrugsmæssige formål, såfremt en jordbrugsmæssig anvendelse af arealerne ikke hindres, jf. dog § 12, stk. 2.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte særlige regler om skovplantning, herunder regler om, at der ikke må foretages skovplantning inden for områder, hvor skovplantning er uønsket i henhold til en endeligt godkendt regionplan.

Stk. 4. Hvor særlige forhold taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1. Tilladelse til en ikke-jordbrugsmæssig udnyttelse kan tidsbegrænses og bl.a. gives på vilkår, der tager sigte på, at jorderne efterbehandles, så de igen kan anvendes jordbrugsmæssigt. Tilladelse til udnyttelse af særlige forekomster i jorden i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1, kan bl.a. betinges af, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning, ved passende behandling og tilplantning m.m. bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for opfyldelse af eventuelle betingelser om retablering af det areal, hvorpå råstofudnyttelsen har fundet sted.

Stk. 5. ---

§ 7 a. Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug, gartneri, herunder

blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed. Inden for de i stk. 2 og 3 angivne grænser anses skovbrug som jordbrugsmæssig udnyttelse. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse, herunder til udnyttelse af forekomster i jorden, såsom sten, grus, sand, ler, kridt og tørv, jfr. dog stk. 2, nr. 2 og 3.

Stk. 2. Ejeren kan:

- 1) tilplante indtil 25 pct., dog højst 25 ha, af den del af ejendommen, der ikke var tilplantet inden 1. august 1973, jf. tillige stk. 3,
- 2) udnytte forekomster i jorden i begrænset omfang til eget brug eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret,
- 3) anvende eller tillade, at andre anvender en mindre del af ejendommen til begrænsede ikke-jordbrugsmæssige formål, såfremt en jordbrugsmæssig anvendelse af arealerne ikke hindres, jf. dog § 12, stk. 2.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om skovplantning i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1.

Stk. 4. Hvor særlige forhold taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1. Tilladelse til en ikke-jordbrugsmæssig udnyttelse kan tidsbegrænses og bl.a. gives på vilkår, der tager sigte på, at jorderne efterbehandles, så de igen kan anvendes jordbrugsmæssigt. Tilladelse til udnyttelse af særlige forekomster i jorden i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 2, kan bl.a. betinges af, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeafflægning, ved passende behandling og tilplantning m.m. bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for opfyldelse af eventuelle betingelser om reetablering af det areal, hvorpå råstofudnyttelsen har fundet sted.

Stk. 5. ---

§ 8. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Når beboelsesbygningen er beliggende på et areal, der udstykkes fra ejendommen, skal der inden 2 år opføres fornøden beboelse på restejendommen, jf. dog stk. 4. Udstykningen kan betinges af, at der stilles sikkerhed for opførelsen. Bestemmelserne i dette stykke finder tilsvarende anvendelse ved udstykning til oprettelse af nye landbrugsejendomme.

Stk. 4. Uanset bestemmelsen i § 7, stk. 1, kan bygningerne på en landbrugsejendom fraskilles uden krav om opførelse af ny beboelse, hvis ejendommen ejes og drives lovligt sammen med en anden landbrugsejendom med beboelsesbygning. Efter fraskillelsen må der ikke uden landbrugsministerens tilladelse opføres nye bygninger på ejendommen, og den skal ejes og drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelsesbygning. Ved ejerskifte skal ejendommen afhændes til sammenlægning eller til samdrift med en landbrugsejendom med beboelsesbygning.

Stk. 5. Såfremt ubenyttede bygninger på en landbrugsejendom virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om inden en fastsat frist at fjerne bebyggelsen eller bringe den i en sådan stand, at den ikke længere virker stærkt skæmmende. Det samme gælder, hvis en bebyggelse, som er delvis nedrevet eller ødelagt ved brand eller på anden måde, i et længere tidsrum henstår i en sådan tilstand, at den virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne. Tilladelse til ophævelse af landbrugspligt på en landbrugsejendom eller på en bebygget restparcel af en landbrugsejendom kan betinges af, at dårligt vedligeholdte bygninger enten fjernes eller bringes i forsvarlig stand.

Stk. 6. Hvor særlige grunde taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1-4.

Stk. 7. Hvis beboelsesbygningen på en landbrugsejendom har været ubeboet i over 2 år, eller hvis en landbrugsejendom uden landbrugsministerens tilladelse har været uden beboelsesbygning i over 2 år, kan landbrugsministeren fravige kravet i § 7, stk. 1, om, at ejendommen skal være forsynet med en beboelsesbygning, og kan bestemme, at der ikke må opføres nye bygninger på ejendommen, samt at ejendommen ved førstkommende ejerskifte skal afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13. En tilladelse til at fraskille ejendommens beboelsesbygninger efter loven § 4, stk. 1, eller en tilladelse eller dispensation efter andre bestemmelser i loven kan ligeledes betinges af, at ejendommen ikke bebygges, men afhændes til forening med bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

§ 8. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Når beboelsesbygningen er beliggende på et areal, der udstykkes fra ejendommen, skal der inden 2 år opføres fornøden beboelse på restejendommen. Udstykningen kan betinges af, at der stilles sikkerhed for opførelsen. Bestemmelserne i dette stykke finder tilsvarende anvendelse ved udstykning til oprettelse af nye landbrugsejendomme.

Stk. 4. Såfremt ubenyttede bygninger på en landbrugsejendom virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om inden en fastsat frist at fjerne bebyggelsen eller bringe den i en sådan stand, at den ikke længere virker stærkt skæmmende. Det samme gælder, hvis en bebyggelse, som er delvis nedrevet eller ødelagt ved brand eller på anden måde, i et længere tidsrum henstår i en sådan tilstand, at den virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne. Tilladelse til ophævelse af landbrugspligt på en landbrugsejendom eller på en bebygget restparcel af en landbrugsejendom kan betinges af, at dårligt vedligeholdte bygninger enten fjernes eller bringes i forsvarlig stand.

Stk. 5. Hvor særlige grunde taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1-3.

Stk. 6. Hvis beboelsesbygningen på en landbrugsejendom har været ubeboet i over 2 år, eller hvis en landbrugsejendom uden landbrugsministerens tilladelse har været uden beboelsesbygning i over 2 år, kan landbrugsministeren fravige kravet i § 7, stk. 1, om, at ejendommen skal være forsynet med en beboelsesbygning, og kan bestemme, at der ikke må opføres nye bygninger på ejendommen, samt at ejendommen ved førstkommende ejerskifte skal afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13. En tilladelse til at fraskille ejendommens beboelsesbygninger efter lovens § 4, stk. 1, eller en tilladelse eller dispensation efter andre bestemmelser i loven kan ligeledes betinges af, at ejendommen ikke bebygges, men afhændes til forening med bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, og landbrugsejendomme, der forpagtes, kan uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

1) Afstanden mellem ejendommens jorder må ikke overstige 10 km. Afstanden regnes

ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer og arealer som anført i § 13, stk. 4.

2) Antallet af ejendomme i samdriften må ikke overstige 5, medmindre der er behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 2. Begrænsningerne i stk. 1 gælder også dele af ejendomme, der forpagtes. Hver enkelt del af en ejendom medregnes som en ejendom i det samlede antal.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan

- 1) fravige afstandsgrænsen på 10 km i stk. 1, nr. 1, indtil 25 km, og
- 2) tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1, nr. 2.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 7, stk. 1 og 2, finder anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevede ejendomme, jf. dog § 8, stk. 4.

Stk. 5. Hvis et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om, at ejendomme, der overstiger begrænsningen i stk. 1, nr. 2, og som udgør selvstændige driftsenheder, skal bortforpagtes efter lovens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år. Det er en forudsætning for at meddele påbud, at ejendommene ikke på grund af foretagne fællesinvesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold eller lignende må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi.

§ 10. Landbrugsejendomme kan uanset § 7, stk. 1, helt eller delvis drives i et driftsfællesskab, der opfylder de krav, der fastsættes af landbrugsministeren, eller som godkendes af den.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan uanset bestemmelserne i §§ 9, 11 og 12 fastsætte regler om adgang til etablering af driftsfællesskaber. Landbrugsministeren kan ligeledes fastsætte regler om opfyldelse af kravet om egen drift i § 16 ved deltagelse i et gruppelandbrug.

§ 11. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan ske uden landbrugsministe-

rens tilladelse, hvis det sker til en person, og hvis

- 1) forpagteren er fyldt 18 år,
- 2) forpagteren er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) forpagteren opfylder uddannelseskravet i § 16, stk. 1, nr. 6, hvis ejendommens areal overstiger 30 ha, eller hvis der er tale om samdrift af mere end 30 ha,
- 4) forpagteren i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, og som ligger inden for en vejafstand på 10 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 5) antallet af de ejendomme eller dele af ejendomme, som forpagteren eller dennes ægtefælle ejer eller forpagter, ikke overstiger begrænsningen i § 9, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 2. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan endvidere ske uden landbrugsministerens tilladelse,

- 1) hvis forpagtningen sker til et fællesskab eller et selskab, der opfylder betingelserne for erhvervelse af ejendommen efter § 18a, stk. 2, eller § 20, stk. 1, bortset fra begrænsningen for antal ejendomme, jf. dog nr. 2, og
- 2) hvis antallet af de ejendomme eller dele af ejendomme, som det pågældende fællesskab eller selskab ejer eller forpagter, ikke overstiger begrænsningen i § 9, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 3. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 4. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan indgås for et tidsrum af indtil 30 år.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1 og 2, når forholdene taler for det.

§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, og landbrugsejendomme, der for-

pagtes, kan uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Vejafstanden mellem ejendommens jorder må ikke overstige 5 km. Afstanden regnes ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi.
- 2) Arealet af de samdrevne jorder må ikke overstige 100 ha. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi. Arealgrænsen gælder dog ikke, hvis der kun er tale om samdrift af 2 landbrugsejendomme.
- 3) Antallet af ejendomme i samdriften må ikke overstige 5.

Stk. 2. Begrænsningerne i stk. 1 gælder også dele af ejendomme, der forpagtes. De pågældende dele skal medregnes i det samlede areal, og hver enkelt del medregnes som en ejendom i det samlede antal.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1 og 2. Ved vurderingen af, om tilladelse kan gives, tages bl.a. hensyn til, om de af samdriften omfattede arealer drives af en person, der opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, om den samlede driftsenhed har en hensigtsmæssig driftsstruktur, herunder om der er et passende forhold mellem jordtilliggendet og ejendommens produktionsapparat, og om andre landbrugsejendomme har aktuelt behov for arealer til samdrift.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 7, stk. 1 og 2, finder anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevne ejendomme.

Stk. 5. Hvis et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme eller, når der er tale om samdrift af flere end 2 landbrugsejendomme, et samlet jordtilliggende på over 100 ha, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om, at de overskydende ejendomme, der udgør selvstændige driftsenheder, skal bortforpagtes efter lovens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år. Det er en forudsætning for at meddele påbud, at ejendommene ikke på grund af foretagne fællesin-

vesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold eller lignende må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi.

§ 10. Det i § 7, stk. 1, indeholdte krav om selvstændig drift gælder ikke for ejendomme, der helt eller delvis drives i fællesskab af en sammenslutning, der er godkendt af landbrugsministeren i overensstemmelse med regler fastsat af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

§ 11. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan ske uden landbrugsministerens tilladelse, hvis forpagtning sker til en person, og hvis

- 1) forpagteren er fyldt 18 år,
- 2) forpagteren er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) forpagteren opfylder de i medfør af § 16, stk. 2, nr. 2, fastsatte uddannelseskraav,
- 4) forpagteren i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, og som ligger inden for en vejafstand på 5 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 5) arealet af de ejendomme og dele af ejendomme, som forpagteren eller dennes ægtefælle ejer eller forpagter, ikke overstiger 100 ha, og antallet ikke overstiger 5, jfr. § 9, stk. 1 og 2. Arealgrænsen gælder dog kun, når der er tale om flere end to ejendomme. Begrænsningerne gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 2. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 3. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan i øvrigt uden tilladelse fra landbrugsministeren kun indgås for et tidsrum af indtil 15 år. Såfremt den forpagtede ejendom skal indgå som led i en forbedringsplan, jf. lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget, kan aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed dog indgås for et tidsrum af indtil 20 år. Såfremt forbedringsplanen ikke

godkendes, gælder aftalen om forpagtning kun for et tidsrum af 15 år.

Stk. 4. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 3.

§ 12. Forpagtning eller leje af en del af en landbrugsejendom kan ske uden landbrugsministerens tilladelse for et tidsrum af indtil 30 år, jf. §§ 1 og 11 C i udstykningsloven, hvis

- 1) forpagtningsforholdet vedrører jorder, eventuelt med bygninger, der indgår i samdrift efter reglerne i § 9, stk. 1 og 2, og betingelserne i § 11, stk. 1, nr. 1, 2, 4 og 5 eller stk. 2 er opfyldt,
- 2) forpagtningsforholdet alene vedrører eng-, kær-, mose- eller marskarealer, som benyttes til vedvarende græsning, forudsat at det forpagtede areal ikke skal tages i brug til anden anvendelse, og at forpagteren har fast bopæl inden for en vejafstand af 15 km fra arealet,
- 3) lejeforholdet alene vedrører avlsbygninger,
- 4) lejeforholdet alene vedrører beboelsesbygninger, eventuelt med tilhørende have eller lign., i det omfang beboelsen ikke er nødvendig for ejendommens selvstændige drift, eller
- 5) lejeforholdet alene vedrører et areal, der skal anvendes til opførelse af bygninger til jordbrugsmæssig produktion.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan tillade forpagtning eller leje i videre omfang end efter stk. 1, når særlige forhold taler for det. Tilladelse for et længere tidsrum end 30 år kan dog ikke meddeles.

Stk. 3. Lejemål vedrørende landbrugsejendommens beboelsesbygninger kan uanset bestemmelserne i lejelovgivningen og uanset, om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, opsiges med 6 måneders varsel, når lejligheden ønskes anvendt til opfyldelse af bopælskravet ved erhvervelse af ejendommen eller som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift. Uanset om der i lejeforholdet er fastsat et kortere varsel, tilkommer der dog lejeren et opsigelsesvarsel af 3 måneder.

§ 12. Forpagtning eller leje af en del af en landbrugsejendom kan ske uden landbrugsministerens tilladelse for et tidsrum af indtil 10 år, jf. §§ 1 og 11 C i udstykningsloven, hvis

- 1) forpagtningsforholdet vedrører jorder, eventuelt med bygninger, der indgår i sam-

drift efter reglerne i § 9, stk. 1 og 2, og betingelserne i § 11, stk. 1, er opfyldt,

- 2) forpagtningsforholdet alene vedrører eng-, kær-, mose- eller marskarealer, som benyttes til vedvarende græsning, forudsat at det forpagtede areal ikke skal tages i brug til anden anvendelse, og at forpagteren har fast bopæl inden for en vejafstand af 15 km fra arealet,
- 3) lejeforholdet alene vedrører avlsbygninger, eller
- 4) lejeforholdet alene vedrører beboelsesbygninger, eventuelt med tilhørende have el. lign., i det omfang beboelsen ikke er nødvendig for ejendommens selvstændige drift.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan tillade forpagtning eller leje i videre omfang end efter stk. 1, når særlige forhold taler for det. Tilladelse for et længere tidsrum end 10 år kan dog kun meddeles, når arealet skal indgå som led i en forbedringsplan, jf. lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget.

Stk. 3. Lejemål vedrørende landbrugsejendommens beboelsesbygninger kan uanset bestemmelserne i §§ 82 og 83 i lov om leje og uanset, om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, opsiges med 6 måneders varsel, når lejligheden ønskes anvendt som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift. Uanset om der i lejeforholdet er fastsat et kortere varsel, tilkommer der dog lejeren et opsigelsesvarsel af 3 måneder.

§ 13. Landbrugsministeren kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der fraskilles en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 125 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, ansøgeren har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 til sammenlægning kan meddeles, hvis

- 1) de jorder, der ønskes sammenlagt, ligger hensigtsmæssigt for samlet drift fra ejendommens bygninger, ved dyrkningsjorder inden for en vejafstand på 2 km,
- 2) en ejendoms jorder ikke vil blive opdelt på uheldig måde for driften, og
- 3) der ikke ved sammenlægningen vil opstå en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling,

- a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom, jf. § 16, stk. 1 og 2, § 18a, stk. 2, og § 20, stk. 1, eller
- b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år vil blive ejer af mere end 250 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, ansøgeren har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 3. Hvis det samlede areal efter sammenlægningen vil overstige 70 ha, og ansøgeren ikke selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften, kan landbrugsministeren nægte sammenlægning, når

- 1) ejeren af en nærliggende landbrugsejendom har behov for suppleringsjord for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion,
- 2) suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på den i nr. 1 nævnte ejendom,
- 3) den pågældende ejer efter sammenlægningen ikke vil komme til at eje mere end 70 ha, og
- 4) jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med denne ejendom, jf. stk. 2.

Stk. 4. Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke skovarealer, der er pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan

- 1) fravige afstandsgrænsen på 2 km i stk. 2, nr. 1, indtil 3 km, og
- 2) tillade sammenlægning i videre omfang end efter stk. 1-3.

Stk. 6. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme kan ske uden tilladelse efter stk. 1 i forbindelse med matrikulære forandringer.

§ 13. Landbrugsministeren kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der udstykkes fra en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 100 ha. Hvis det samlede areal

vil overstige 50 ha, kan sammenlægning i almindelighed ikke tillades, hvis landbrugsministeren finder, at der er nærliggende landbrugsejendomme med en væsentlig animalsk produktion eller specialproduktion, der har behov for suppleringsjord, navnlig for at tilvejebringe et passende forhold mellem arealet og ejendommens produktionsapparat, og som ved sammenlægning vil få et areal, der ikke overstiger 50 ha. Arealer, der er tilplantet og pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende, kan fradrages ved beregningen af det samlede areal.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan endvidere tillade sammenlægning ud over de i stk. 1 nævnte arealgrænser, når forholdene, herunder jordernes bonitet, taler for det.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan nægte sammenlægning

- 1) hvis de jorder, der ønskes sammenlagt, ikke ligger hensigtsmæssigt for samlet drift,
- 2) hvis en ejendom, der skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed, og hvis ejendomsværdi, ekskl. stuehusets værdi, overstiger en beløbsgrænse på 420.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. april 1985, jf. dog stk. 4, nedlægges som selvstændigt brug eller nedbringes til en størrelse, hvor den ikke længere skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed,
- 3) hvis en ejendoms jorder vil blive opdelt på uheldig måde for driften,
- 4) hvis den supplerede ejendom ikke vil få et areal på mindst 15 ha, medmindre den skønnes at ville udgøre en bevaringsværdig driftsenhed, eller
- 5) hvis der ved sammenlægningen vil opstå en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling,
  - a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder de i § 16, stk. 1, anførte krav om alder, statsborgerskab, fast bopæl, landmandsuddannelse eller ikke har eller ved sammenlægningen tager jordbrug som væsentligste erhverv, eller
  - b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år i forvejen ejer landbrugspligtige arealer, der tilsammen overstiger 100 ha.

Stk. 4. Beløbsgrænsen i stk. 3, nr. 2, reguleres hvert år på grundlag af den gennemsnitlige udvikling i ejendomsvurderingerne for landbrugsejendomme.

§ 14. Landbrugsministeren kan tillade udstyknings af en landbrugsejendom med henblik på oprettelse af nye selvstændige landbrugsejendomme, jf. § 8, stk. 3 og 4.

§ 14. Landbrugsministeren kan tillade udstyknings af en landbrugsejendom med henblik på oprettelse af nye selvstændige landbrugsejendomme.

§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom, der ligger i landzone, og hvis areal overstiger 30 ha, kan erhverves af en person, hvis

- 1) erhververen er fyldt 18 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år ikke inden erhvervelsen er ejere eller medejere af nogen landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
- 5) erhververen selv driver ejendommen, og
- 6) erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 2. Adkomst på en landbrugsejendom, hvis areal ikke overstiger 30 ha, kan erhverves, hvis erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 3. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en af de to ejendomme,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 5 og 6, hvis de to ejendommers areal tilsammen overstiger 30 ha,
- 4) de to ejendommers jorder ligger inden for en vejafstand af 10 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 5) de to ejendommers areal ikke tilsammen overstiger 70 ha.

Stk. 4. Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke de i § 13, stk. 4, anførte arealer.

§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom, der ligger i landzone, og hvis areal overstiger 30 ha, kan erhverves af en person, hvis

- 1) erhververen er fyldt 18 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år ikke inden erhvervelsen er ejere eller medejere af nogen landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
- 5) erhververen selv driver ejendommen, og
- 6) erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 2. Overstiger ejendommens areal ikke 30 ha, jf. dog stk. 3, kan adkomst på ejendommen erhverves, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-5, og
- 2) erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, som for disse ejendomme fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 3. Overstiger ejendommens areal ikke 15 ha, og overstiger dens grundværdi ikke 164.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. april 1985, jf. dog stk. 5, kan adkomst på ejendommen erhverves, hvis ejeren opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 4. Ejer erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen 1 landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere 1 landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1, 2 og 5,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en af de to ejendomme,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 6, eller, hvis den erhvervede ejendoms areal ikke overstiger 30 ha, i stk. 2, nr. 2,

- 4) erhververen har eller ved erhvervelsen tager jordbrug som væsentligste erhverv,
- 5) de to ejendommers jorder ligger inden for en vejafstand af 5 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 6) de to ejendommers areal ikke tilsammen overstiger 50 ha.

Stk. 5. Beløbsgrænsen i stk. 3 reguleres hvert år på grundlag af den gennemsnitlige udvikling i ejendomsvurderingerne for landbrugsejendomme.

§ 17. Uanset bestemmelserne i § 16 kan ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom ved overtagelse til hensidende i uskiftet bo, ved deling af fællesbo eller ved arv, såfremt ejeren har haft lovlig adkomst på ejendommen.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i § 16 kan andre end ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom ved arv, såfremt

- 1) arveladeren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark, og
- 3) erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en af de landbrugsejendomme, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 2, såfremt særlige forhold taler derfor, og kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor ejendommen i længere tid har været i slægtens eje og ønskes overdraget til en slægtning. Landbrugsministeren kan navnlig dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, i tilfælde, hvor erhververen på grund af uddannelse er midlertidigt forhindret i at opfylde bopælskravet. Landbrugsministeren kan endvidere i særlige tilfælde dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, såfremt ejendommen bortforpagtes for en periode, der normalt ikke må være under 8 år, til en forpagter, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 1 og 2, eller såfremt ejendommen drives af en bestyrer, der opfylder tilsvarende krav. Dispensationen fra bopælskravet kan gøres tidsbegrænset og kan normalt ikke gives for et længere tidsrum end 15 år.

delse, som i øvrigt må anses som ønskelig ud fra en almindelig samfundsmæssig vurdering,

- 3) erhvervelsen sker med henblik på særlige formål, herunder anvendelse til videnskabelige, undervisningsmæssige, almene sociale, sundhedsmæssige eller almene rekreative formål, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk. 5. Tilladelse kan i almindelighed ikke meddeles, hvis

- 1) det skønnes, at erhvervelsen hovedsagelig tager sigte på kapitalanbringelse, eller der er et misforhold mellem købesummen og ejendommens reelle værdi, eller
- 2) erhvervelsen vil medføre en u hensigtsmæssig driftsstruktur eller ejendomsfordeling.

Stk. 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af de to ejendomme vil overstige 70 ha, og ejeren af en landbrugsejendom, som omhandles i § 13, stk. 3, nr. 1-4, har behov for suppleringsjord. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, erhververen selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

§ 18a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensiden i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis overdrageren eller de øvrige medejere er erhververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen og opfylder betingelserne i §§ 16, 17 eller 17 a, og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk. 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, nr. 1-3,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen, har fast bopæl og lovlig adkomst på ejendommen eller opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af denne, og
- 3) hver enkelt af de øvrige anpartshavere inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller deltager i den daglige drift.

Stk. 3. Kredsen af anpartshavere, jf. stk. 2, som i forvejen ejer en landbrugsejendom, kan uanset bestemmelserne i stk. 2, nr. 1, erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis en anpartshaver, der opfylder betingelserne i stk. 2, nr. 2, også opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan uanset bestemmelserne i stk. 2 og 3 fastsætte regler om fællesskabers erhvervelse af landbrugsejendomme.

Stk. 5. Ejer en person alene eller sammen med sin ægtefælle eller børn under 18 år en anpart på 1/5 eller derover af en landbrugsejendom eller 1/5 eller derover af kapitalen i et selskab m.v., der ejer en landbrugsejendom, jf. § 21, eller ejer en person aktier eller anparter, der repræsenterer flertallet af stemmerne i et selskab, der ejer en landbrugsejendom, jf. § 20, stk. 1, anses vedkommende for at være medejer af den pågældende landbrugsejendom.

Stk. 6. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1-3.

§ 18. Bortset fra de i §§ 16, 17 og 17 a omhandlede tilfælde kan adkomst på en landbrugsejendom i landzone kun erhverves med landbrugsministerens tilladelse.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan således meddele tilladelse i tilfælde, hvor erhververen på grundlag af tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse end den, der kræves i henhold til § 16, må antages at være kvalificeret til at forestå driften af den pågældende ejendom.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan endvidere meddele tilladelse til, at en person erhverver adkomst på mere end 2 landbrugsejendomme, hvis erhvervelsen sker med henblik på sammenlægning, der kan tillades efter § 13.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan endvidere meddele tilladelse til, at en person erhverver adkomst på en landbrugsejendom, når

§ 17. Uanset bestemmelserne i § 16 kan ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom ved overtagelse til hensidende i uskiftet bo, ved deling af fællesbo eller ved arv.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i § 16 kan andre end ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom ved arv, såfremt

- 1) arveladeren har haft lovlig, tinglyst endelig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark, og
- 3) erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en af de landbrugsejendomme, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 2, såfremt særlige forhold taler derfor, og kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor ejendommen i længere tid har været i slægtens eje og ønskes overdraget til en slægtning. Landbrugsministeren kan navnlig dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, i tilfælde, hvor erhververen på grund af uddannelse er midlertidigt forhindret i at opfylde bopælskravet. Landbrugsministeren kan endvidere i særlige tilfælde dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, såfremt ejendommen bortforpagtes for en periode, der normalt ikke må være under 8 år, til en forpagter, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 1, eller såfremt ejendommen drives af en bestyrer, der opfylder tilsvarende krav. Dispensationen fra bopælskravet kan gøres tidsbegrænset og kan normalt ikke gives for et længere tidsrum end 15 år.

§ 17 a. Uanset bestemmelserne i § 16 kan adkomst på en landbrugsejendom overdrages til ejerens ægtefælle eller til en person, der er beslægtet med ejeren i ret op- eller nedstigende linie, hvis:

- 1) overdrageren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
- 2) ---
- 3) ---
- 4) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af

De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,

5) ---

Stk. 2. ---

§ 17 a. Uanset bestemmelserne i § 16 kan adkomst på en landbrugsejendom overdrages til ejerens ægtefælle eller til en person, der er beslægtet med ejeren i ret op- eller nedstigende linie, hvis:

- 1) overdrageren har haft lovlig, tinglyst endelig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
- 2) ---
- 3) ---
- 4) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 5) ---

Stk. 2. ---

§ 18. Bortset fra de i §§ 16, 17 og 17a omhandlede tilfælde kan adkomst på en landbrugsejendom i landzone kun erhverves med landbrugsministerens tilladelse.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan

- 1) fravige arealgrænsen på 30 ha i § 16, stk. 1-3, indtil 50 ha, eller
- 2) meddele tilladelse i særlige tilfælde, hvor erhververen på grundlag af tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse end den, der kræves i henhold til § 16, stk. 1, nr. 6, må antages at være kvalificeret til at forestå driften af den pågældende ejendom.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver midlertidig adkomst på mere end to landbrugsejendomme, hvis erhvervelsen sker med henblik på sammenlægning, der kan tillades efter § 13, eller hvis en af ejerens andre landbrugsejendomme afhændes i forbindelse med erhvervelsen.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver adkomst på en landbrugsejendom, når

- 1) erhvervelsen sker med henblik på anvendelse som anført i § 4, stk. 1, nr. 1, og ejendommen i nær fremtid kan påregnes udlagt til det pågældende formål,
- 2) erhvervelsen sker i erhvervsøjemed med henblik på en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse.

Bilag til f. t. l. vedr. landbrugsejendomme m.m.

- 1) erhvervelsen sker med henblik på anvendelse som anført i § 4, stk. 1, nr. 1, og ejendommen i nær fremtid kan påregnes udlagt til det pågældende formål,
- 2) erhvervelsen sker i erhvervsøjemed med henblik på en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse, som i øvrigt må anses som ønskelig ud fra en almindelig samfundsmæssig vurdering,
- 3) erhvervelsen sker med henblik på særlige formål, herunder anvendelse til videnskabelige, undervisningsmæssige, almene sociale, sundhedsmæssige eller almene rekreative formål, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler derfor.

Stk. 5. Tilladelse kan i almindelighed ikke meddeles, hvis

- 1) det skønnes, at erhvervelsen hovedsagelig tager sigte på kapitalanbringelse, eller der er et misforhold mellem købesum og ejendommens reelle værdi, eller
- 2) erhvervelsen vil medføre en uhensigtsmæssig driftsstruktur eller ejendomsfordeling, eller
- 3) erhververen ikke har dansk statsborgerskab eller ikke er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark.

Stk. 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejere eller medejere af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrift i udlandet, og overstiger de to ejendommens areal tilsammen 50 ha, kan tilladelse til erhvervelse i almindelighed ikke meddeles, hvis en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 1, 2. pkt., har behov for jorderne som suppleringsjord, og

- 1) denne ejendom ved sammenlægning vil få et areal, der ikke overstiger 50 ha, og
- 2) lovens betingelser for sammenlægning i øvrigt er opfyldt.

§ 18 a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensiddende i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis overdrageren eller de øvrige medejere er er-

- hververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie,
- 2) mindst én af anpartshaverne er ejer af en anpart på $\frac{1}{3}$ eller derover af ejendommen og opfylder betingelserne i §§ 16, 17 eller 17 a, og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end 2 landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk. 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, nr. 1-3,
- 2) hver enkelt anpartshaver deltager i driften af ejendommen,
- 3) mindst $\frac{2}{3}$ af anpartshaverne opfylder kravene i § 16, stk. 1, nr. 6, eller, hvis ejendommens areal ikke overstiger 30 ha, i § 16, stk. 2, nr. 2, og
- 4) hver enkelt anpartshaver inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller, såfremt antallet af boliger ikke gør dette muligt, højst 3 km fra ejendommen.

Stk. 3. Ejer en person, dennes ægtefælle eller børn under 18 år en anpart på $\frac{1}{3}$ eller derover af en landbrugsejendom eller $\frac{1}{3}$ eller derover af kapitalen i et selskab m.v., der ejer en landbrugsejendom, jf. § 20, anses vedkommende for at være medejer af den pågældende landbrugsejendom.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1 og 2.

§ 18 b. ---

Stk. 2. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om lovens krav om egen drift af en landbrugsejendom.

§ 18 b. ---

Stk. 2. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om lovens krav om egen drift af en landbrugsejendom og om jordbrug som væsentligste erhverv.

§ 20. Et aktieselskab eller et anpartsselskab kan erhverve og forblive ejer af en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, hvis aktierne eller anparterne, der repræsenterer fler-

tallet af stemmerne i selskabet, ejes af en deltager, der

- 1) indtil selskabets erhvervelse af ejendommen har haft lovlig adkomst på denne, eller
- 2) opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af ejendommen, dog således at et eventuelt krav om egen drift overgår på selskabet.

Stk. 2. For aktieselskabers vedkommende skal alle aktier noteres på navn.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for kontrol, registrering m.v. i forbindelse med aktie- og anpartsselskabers erhvervelse af landbrugsejendomme.

§ 21. Bortset fra de i § 20 omhandlede tilfælde kan et selskab, en forening eller anden sammenslutning eller fælleskab, en offentlig eller privat institution, en fond eller en udenlandsk offentlig myndighed kun med landbrugsministerens tilladelse erhverve adkomst på en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, eller på en anpart i en sådan, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse, såfremt

- 1) erhvervelsen sker med henblik på jordens anvendelse til forsøgs-, forsknings- eller forædlingsvirksomhed,
- 2) adkomst erhverves med henblik på fællesdrift, der er omfattet af § 10,
- 3) erhververen er et selskab, hvis deltager opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 2, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk. 3. For så vidt angår folkekirkens erhvervelse af landbrugsejendomme, meddeles den i stk. 1 omhandlede tilladelse af kirkeministeren.

§ 20. Erhvervelse af adkomst på en landbrugsejendom eller part i eller del af en sådan, der er beliggende i landzone, kræver landbrugsministerens tilladelse, såfremt erhververen er et selskab, en forening eller anden sammenslutning eller fællesskab, en offentlig eller privat institution, en stiftelse, et legat eller en udenlandsk offentlig myndighed.

Stk. 2. For så vidt angår folkekirkens erhvervelse af landbrugsejendomme, meddeles den i stk. 1 omhandlede tilladelse af kirkeministeren.

§ 21. Tilladelse efter § 20 kan kun meddeles

1. når erhvervelsen sker med henblik på jor-

dens anvendelse til forsøgs-, forsknings- eller forædlingsvirksomhed,

2. når adkomst erhverves med henblik på fælles drift af en sammenslutning, der er godkendt af landbrugsministeren i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget,
3. når erhververen er et selskab, hvis deltager opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 2, eller,
4. når særlige forhold i øvrigt taler derfor.

§ 24. ---

Stk. 2. Tilladelse til fortsat at bevare adkomst på en landbrugsejendom eller til at fortsætte en forpagtning af en sådan skal søges inden 4 uger, hvis ejeren eller forpagteren ikke længere opfylder betingelserne for fortsat at have adkomst på eller for fortsat at kunne forpakte ejendommen. Fristen løber fra det tidspunkt, hvor ejeren eller forpagteren ikke længere opfylder de nævnte betingelser.

§ 24. ---

§ 25. En ejendom, der er overtaget på auktion eller til brugeligt pant, skal inden 1 år fra overtagelsesdagen sælges til en person eller et selskab, der opfylder erhvervelsesbetingelserne. Landbrugsministeren kan dog forlænge fristen eller tillade, at ejendommen afhændes til anden side.

§ 25. En ejendom, der er overtaget på auktion eller til brugeligt pant, skal inden 1 år fra overtagelsesdagen sælges til en person, der opfylder betingelserne i § 16. Landbrugsministeren kan dog forlænge fristen eller tillade, at ejendommen afhændes til anden side.

§ 26. Såfremt der ikke ved anmeldelse til tinglysning af et dokument om erhvervelse af adkomst på en landbrugsejendom eller ved anmeldelse til tinglysning af en forpagtningskontrakt vedrørende en landbrugsejendom forevises tilladelse fra landbrugsministeren eller fornøden dokumentation for, at erhvervelsen eller forpagtningen kan ske uden tilladelse, sætter dommeren i overensstemmelse med reglerne i tinglysningsloven en frist til fremskaffelse af tilladelse eller dokumentation. I de i § 21, stk. 3, omhandlede tilfælde skal der forevises tilladelse fra kirkeministeren.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

§ 26. Såfremt der ikke ved anmeldelse til tinglysning af et dokument om erhvervelse af adkomst på en landbrugsejendom eller ved anmeldelse til tinglysning af en forpagtningskontrakt vedrørende en landbrugsejendom forevises tilladelse fra landbrugsministeren eller fornøden dokumentation for, at erhvervelsen eller forpagtningen kan ske uden tilladelse, sætter dommeren i overensstemmelse med reglerne i tinglysningsloven en frist til fremskaffelse af tilladelse eller dokumentation. I de i § 20, stk. 2, omhandlede tilfælde skal der forevises tilladelse fra kirkeministeren.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

§ 30. Der nedsættes for hver amtskommune en jordbrugskommission bestående af en formand og yderligere to medlemmer. Medlemmerne udpeges af amtskommunen. For hvert medlem udpeges en suppleant.

Stk. 2. Formanden skal have bestået juridisk kandidateksamen. De to øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fra de stedlige foreninger under henholdsvis De Danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger.

Stk. 3. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler for nedsættelsen af jordbrugskommissionerne.

Stk. 4. Amtskommunen yder jordbrugskommissionen sekretariatsmæssig bistand og afholder de med jordbrugskommissionens virke forbundne omkostninger. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for jordbrugskommissionernes virksomhed og amts- og primærkommunernes opgaver i forbindelse hermed.

Bestemmelsen er ny.

I forbindelse hermed ophæves §§ 31-34 i lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 14. februar 1983:

§ 31. Landbrugsministeren nedsætter et jordbrugskyndigt udvalg, jordlovsudvalget.

Stk. 2. Jordlovsudvalget varetager de opgaver, som ved lovgivningen er henlagt til udvalget, samt rådgiver landbrugsministeren i jordpolitiske og jordbrugsfaglige spørgsmål.

§ 32. Jordlovsudvalget består af 18 medlemmer og sammensættes således:

- 1) Landbrugsministeren udpeger 4 medlemmer. Det ene medlem udpeges som formand, medens 2 medlemmer repræsenterer landbrugsministeriet og 1 medlem jordbrugsdirektoratet.
- 2) Folketinget vælger 10 medlemmer efter forholdstal. Landbrugsministeren udpeger blandt disse udvalgets næstformand.
- 3) De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Dansk Erhvervs-gartnerforening og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd vælger hver 1 medlem.

Stk. 2. Jordlovsudvalget nedsættes for perioder af 4 år.

Stk. 3. Medlemmer af jordlovsudvalget fratræder senest ved udgangen af den måned, hvori de fylder 67 år.

§ 33. Landbrugsministeren fastsætter jordlovsudvalgets forretningsorden og de nærmere regler for udvalgets arbejde.

Stk. 2. Jordlovsudvalgets afgørelser kan indbringes for landbrugsministeren. Landbrugsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 3. Jordlovsudvalgets sekretariatsopgaver varetages af jordbrugsdirektoratet.

§ 34. Landbrugsministeren nedsætter et antal jordbrugskommissioner og giver nærmere regler for kommissionernes sammensætning, deres virksomhed og for udnævnelse af medlemmer af kommissionerne. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at visse sager skal forelægges for en jordbrugskommission til udtalelse, før afgørelsen træffes.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan supplere kommissionerne med sagkyndige til at deltage i behandlingen af sager, der forudsætter særlig sagkyndig indsigt.

Stk. 3. Medlemmer af jordbrugskommissionerne fratræder senest ved udgangen af den måned, hvori de fylder 67 år.

§ 30 a. Landbrugsministeren kan bemyndige jordbrugskommissionerne, de kommunale og amtskommunale myndigheder samt styrelser under Landbrugsministeriet til at udøve beføjelser efter denne lov.

Stk. 2. Hvis afgørelse træffes af en jordbrugskommission, kan tilladelse ikke meddeles, når et medlem modsætter sig dette.

Stk. 3. Klage over de i stk. 1 nævnte myndigheds afgørelse efter bemyndigelse kan indgives til landbrugsministeren, jf. dog stk. 4. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren. Landbrugsministeren kan fastsætte regler, hvorefter der alene kan klages over afgørelsen af retlige spørgsmål.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan henlægge sin beføjelse til at træffe afgørelse i klagesager til en styrelse under Landbrugsministeriet. Landbrugsministeren kan fastsætte regler, hvorefter afgørelser truffet af en styrelse under Landbrugsministeriet ikke kan påklages yderligere.

§ 30. Landbrugsministeren kan bemyndige Jordbrugsdirektoratet, Jordlovsudvalget eller jordbrugskommissionerne til at udøve beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren. Landbrugsministeren kan bemyndige amtsrådene eller anden stedlig myndighed til efter nærmere retningslinier at træffe afgørelser i visse sager.

Stk. 2. Afgørelser truffet af de i stk. 1 nævnte styrelser m.v. kan påklages til landbrugsministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at de i stk. 2 nævnte afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-4, § 9, stk. 1, § 11, stk. 1-4, § 12, stk. 1, § 16, stk. 1-3, § 18 a, stk. 1-3, § 20, stk. 1 og 2, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1, § 14, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 2-4 og 6, § 18 a, stk. 6, eller § 21, eller
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 5 og 7, § 9, stk. 5, eller § 27.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. ---

Stk. 5. ---

§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-3, § 9, stk. 1 og 2, § 11, stk. 1-3, § 12, stk. 1, § 16, § 18 a, § 24 eller § 25,

- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 5 og 6, § 9, stk. 3, § 11, stk. 4, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 2, § 14, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 2-4 og 6, § 18 a, stk. 4, eller § 21,
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 5, eller § 27.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. ---

Stk. 5. ---

§ 37 Ophæves.

§ 37. Forslag om revision af denne lov fremsættes for folketinget i folketingsåret 1990-91.

Ad § 2 (Udlånsloven)

§ 35. Udgifterne til Jordbrugsdirektoratet afholdes af Jordfonden og bevilges på de årlige finanslove.

§ 35. Udgifterne til jordlovsudvalget, jordbrugskommissionerne og jordbrugsdirektoratet afholdes af jordfonden og bevilges på de årlige finanslove.

Ad § 3 (Udstykningsloven)

§ 1. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan en del af en landbrugsejendom forpagtes eller lejes for et tidsrum af indtil 30 år uden udstykning, når brugsforholdet er i overensstemmelse med landbrugslovens § 12, stk. 1 eller 2.

§ 1. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan en del af en landbrugsejendom bortforpagtes eller udlejes for et længere tidsrum end 10 år uden udstykning, når landbrugsministeren har tilladt brugsforholdet efter bestemmelserne i lov om landbrugsejendomme.

§ 11 C. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke kontrakter om forpagtning eller leje vedrørende landbrugsejendomme, når brugsforholdet er i overensstemmelse med landbrugslovens § 12, stk. 1 eller 2.

§ 11 C. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke kontrakter om bortforpagtning eller udleje, når der forevises tilladelse til brugsforholdet fra landbrugsministeren, jf. § 1, stk. 4.

Ad § 4 (Frikommuneloven)

§ 22. ---

1) ---

2) hvilke myndigheder, der administrerer, herunder træffer afgørelse, i henhold til lovens § 7, stk. 3, og § 8, stk. 6 og 7 vedrørende beboelsesbygning på en landbrugsejendom og i forbindelse hermed fravige reglerne i § 7,

stk. 1 og § 8, stk. 3, således at en frikommune kan opnå bemyndigelse til at tillade en landbrugsejendom uden beboelsesbygning på nærmere vilkår.

Stk. 2. ---

§ 22. ---

1) ---

2) at landbrugsplaner skal godkendes af landbrugsministeren, jf. lovens § 3 a, stk. 3,

3) hvilke myndigheder, der administrerer, herunder træffer afgørelse, i henhold til lovens § 7, stk. 3, og § 8, stk. 5 og 6 vedrørende beboelsesbygning på en landbrugsejendom og i forbindelse hermed fravige reglerne i § 7, stk. 1 og § 8, stk. 3, således at en frikommune kan opnå bemyndigelse til at tillade en landbrugsejendom uden beboelsesbygning på nærmere vilkår.

Stk. 2. ---